Linjiila Iisaa
mo Yuhanna winndi

No Konngol Laamɗo laatorii neɗɗo

1 Gillama e fuɗɗoode bi'eteeɗo Konngol ina
woni. Bi'eteeɗo Konngol oon ina wondi e Laamɗo,
wo o Laamɗo du.
2 Imo wondi e Laamɗo gilla fuɗɗoode.
3 E makko Laamɗo tagiri huunde fuu. Fay hu-
unde tagaaka si wanaa e makko.
4 E makko nguurndam woni, nguurndam ɗaam
laatanii yimɓe annoora.
5 Annoora oon ina yayna ley nimre. Nimre
ndeen du waawaay jaalaade o.
6 Ina woodi neɗɗo mo Laamɗo nuli bi'eteeɗo
Yaayaa.
7 O warii faa o seedanoo annoora oon, faa yimɓe
fuu ngoonɗinira saabe makko.
8 Wanaa kanko woni annoora oon, de o warii faa
o seedanoo annoora oon.
9 Oon woni annoora goongalaajo garɗo ley
adunaaru faa yaynana yimɓe fuu.
10 Bi'eteeɗo Konngol oon ina woni ley adunaaru,
wo e makko adunaaru ndu tagiraa, de adunaaru
nduun kaa annditaay mo.
11 O warii to jeydaaɓe makko, de jeydaaɓe
makko ɓeen njaɓɓaaki mo.
12 Ammaa jaɓɓiiɓe mo de ngoonɗini mo ɓeen, o
hokkii ɗum'en baawɗe laataade ɓiɓɓe Laamɗo.

13 Wo ɓe rimiraaɓe ko wanaa e yiiyam, ko wanaa
muuyo terɗe, ko wanaa muuyo gorko du, ammaa
ɓe rimiraaɓe e baawɗe Laamɗo.
14 Konngol ngool laatii neɗɗo jom terɗe de jooɗii
hakkunde meeɗen. Min nji'ii darja makko, darja
mo Bajjo hemrata Baabiiwo. Ley darja makko
oon Baabiiwo ɓanginiri keewal hinney e goonga
muuɗum.
15 Yaayaa seedanake mo, yeewnii, wi'i:
—Kanko woni mo kaalannoomi haala muuɗum
oon nde mbi'unoomi: «Caggal am ardiiɗo kam
waran, sabo imo woni gilla mi tagaaka.»
16 No hinney makko foti heewude, en fuu en
keɓii, hinney dow hinney.
17 Saabe Muusaa keɓirɗen jamirooje, ammaa
hinney e goonga wo saabe Iisaa Almasiihu
heɓiraa.
18 Fay gooto yi'aay Laamɗo abada. Ammaa
Ɓiɗɗo bajjo gonduɗo e Baabiiwo oon, kam humpiti
en mo.

No Yaayaa seedoranii Almasiihu
(Matta 3.1-12, Marku 1.1-8, Lukka 3.1-18)

19 Alhuudiyankooɓe Urusaliima neli
Lewinkooɓe* e almaami'en to Yaayaa yama ɗum
kam wo moy.
20 O salaaki jaabaade ɓe, o haalani ɓe faa laaɓi:
—Miin, mi wanaa Almasiihu.
21 Ɓe yami mo, ɓe mbi'i:
—Aan, wo a moy? A annabi Iliyaasa naa?
O wi'i:
—Mi wanaa.

---

* **1:19** Yimɓe lenyol Lewi ngonnoo ndaaranooɓe golle dewal Laamɗo gilla e jamaanu Muusaa.

Ɓe mbi'i mo:
—Wo a Annabaajo oon naa?
O wi'i:
—Mi wanaa!
22 Ɓe mbi'i mo:
—Wo a moy ndelle? Haalan min ko min kaaltanowa neluɓe min ɓeen. Moy mbi'ataa laatiɗaa?
23 O jaabii, o wi'i:
—Wo mi yeewnotoodo ley ladde miɗo wi'a: «moyyintinee laawol Joomiraaɗo»,† hono no annabi Esaaya wi'iri ni.
24 Ndeen nulaaɓe yuuruɓe to Farisa'en ɓeen
25 yami mo:
—Ko waɗi aɗa loota yimɓe lootagal batisima‡, si tawii a wanaa Almasiihu a wanaa Iliyaasa a wanaa Annabaajo oon?
26 Yaayaa jaabii ɓe, wi'i:
—Miin, miɗo loota lootagal batisima, de na woodi dariiɗo hakkunde mooɗon mo on anndaa.
27 Kanko, o waran caggal am. Miin, mi fotaa fay haɓɓitinde ɓoggi paɗe makko.
28 Ɗum fuu waɗii Baytaniya lettugal gooruwol Urdun, ɗo Yaayaa lootata yimɓe lootagal batisima ɗoon.
29 Jaango majjum, Yaayaa yi'i Iisaa ina wara to muuɗum, wi'ii:
—Inan jawgel Laamɗo donndotoongel hakkeeji adunaaru.
30 Ɗum woni ko mbi'unoomi e makko: «Neɗɗo waran gaɗa am, ardiiɗo kam, sabo imo woni gilla mi walaa.»

---

† **1:23** Esaaya 40.3. ‡ **1:25** Ɗo wi'ete lootagal batisima dow haala batisima Yaayaa fu, lootagal tuubu maa mutineede du na wi'ee.

31 Miin, mi anndaano mo, ammaa mi warii miɗo loota lootagal batisima faa o ɓangana Is-
raa'iilankooɓe.
32 Yaayaa seedii, wi'i:
—Mi yi'ii Ruuhu ina wa'i hono wuugaandu ina
yuura dow kammu ina jippoo faa hoɗi dow makko.
33 Miin, mi anndaano mo. Ammaa Nulɗo kam
mi loota lootagal batisima oon, kam wi'i kam:
«Mo nji'uɗaa Ruuhu ina jippoo dow muuɗum oon,
kam woni lootoowo lootagal batisima e Ruuhu
Ceniiɗo.»
34 Miin, mi yi'ii, mi seedake kanko woni Ɓii
Laamɗo.

No Iisaa suɓorii taalibaaɓe muuɗum arandeeɓe

35 Jaango majjum katin Yaayaa ina darodii e
taalibaaɓe muuɗum ɗiɗo.
36 O yi'i Iisaa ina faltoo, o wi'i:
—Inan jawgel Laamɗo!
37 Taalibaaɓe ɗiɗo ɓeen nani ko o haali ɗuum,
njokki Iisaa.
38 Iisaa yeeyii, yi'i iɓe njokki ɗum, wi'i ɓe:
—Ɗume pilotoɗon?
Ɓe njaabii, ɓe mbi'i:
— *Rabbi* (ɗum na fiirta «Moodibbo»), toy
njooɗiɗaa?
39 O wi'i ɓe:
—Ngaree ndaaree!
Ndeen ɓe ngari, ɓe nji'i ɗo o jooɗii ɗoon. Wakkati
oon wo yamnde nay laasara. Ɓe ngondi e makko
ko heddii e nyalaande ndeen.
40 Andire sakiike Simon Piyeer oon wo gooto e
ɗiɗo nanɓe haala Yaayaa de njokki Iisaa.

41 Ko Andire artii e waɗude fu wo filowaade
sakiike muuɗum Simon oon. O wi'i ɗum:
—Min nji'ii Almasiihu (ɗum na fiirta «Mo
Laamɗo suɓii»).
42 O yaari ɗum to Iisaa. Iisaa ndaari Simon, wi'i
ɗum:
—Aan Simon ɓii Yuhanna, caggal joonin a in-
ndirte Kefas.
(Kefas e Piyeer fuu wo gootum. Maanaa inɗe
ɗeen wo «Hayre».)

No Iisaa noddiri Filipu e Natanayel

43 Jaango majjum, Iisaa anniyii yaade Galili. O
hawri e Filipu, o wi'i ɗum:
—Jokkam!
44 Filipu ina jeyaa Baytisayda, ngalluure nde
Andire e Piyeer fuu njeyaa e muuɗum ndeen.
45 Filipu hawri e Natanayel, wi'i ɗum:
—Min nji'ii mo haala muuɗum winndaa ley
Tawreeta Muusaa e ley dewte annabaaɓe oon. Wo
Iisaa Nasaraatuujo ɓii Yuusufi oon.
46 Natanayel wi'i mo:
—Yalla ko woodi ina waawi yuurude Nasaraatu
naa?
Filipu jaabii mo, wi'i:
—War ndaar!
47 Iisaa yi'i Natanayel ina fonndii ɗum, de haali
haala makko wi'i:
—Inan Israa'iilanke jaati, mo hiila fuu walaa e
muuɗum.
48 Natanayel wi'i mo:
—Toy annduɗaa kam?
Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Mi yi'ii ma ley yibbi gilla Filipu noddaay ma.
49 Natanayel jaabii, wi'i:

—Moodibbo, wo a Ɓii Laamɗo, wo a kaananke
Israa'iila!
50 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Saabe mi wi'ii mi yi'ii ma ley yibbi ɗuum tan
ngoonɗinirɗaa naa? A yi'an ko ɓuri ɗum haay-
naade.
51 Ndeen o wi'i Natanayel:
—Goonga kaalanammi on: on nji'an kammu ina
udditoo, on nji'an maleyka'en Laamɗo ina yeeŋa
ina njippoo dow Ɓii Neɗɗo.

2

No Iisaa waɗiri maande ley ɓangal

1 Balɗe ɗiɗi caggal ɗuum, ɓangal waɗi ley ngal-
luure wi'eteende Kaana ley leydi Galili. Inna Iisaa
ina tawaa toon.
2 Iisaa e taalibaaɓe muuɗum du noddaama
ngara kawra e ɓangal ngaal.
3 Nde cabijam maɓɓe timmunoo ndeen, inna
Iisaa wi'i:
—Ɓe ngalaa cabijam.
4 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Debbo, ɗume ɗum waɗata en?* Wakkati am
yonaay tafon.
5 Inniiko wi'i gollooɓe ɓeen:
—Ko o yamiri on fuu, ngaɗon.
6 Ɗoon ina woodi looɗe kaaye jeegom, ndee
fuu na hooya liitereeji capanɗe jeetati faa yot-
too hemre e noogay. Looɗe ɗeen wo faa Alhu-
udiyankooɓe lootoroo saabe diina.

---

* **2:4** E geresankoore haala ka ina waawi fiirtireede nii: Debbo, walaa ko suuɗii hakkunde meeɗen. Ɗum hollii Iisaa ina muuyi inna muuɗum hooloo ɗum e ko waɗata ɗuum.

7 Iisaa wi'i ɓe:
—Kebbinee looɗe ɗeen ndiyam.
Ɓe kebbini ɗe faa ɗe keewi.
8 O wi'i ɓe:
—Joonin kaa, nyeɗee ɗam njaaranee hooreejo ɓangal oon.
Ɓe njaari.
9 Nde hooreejo oon meeɗunoo ndiyam mbaylitaaɗam cabijam ɗaam ndeen, annditaay to ɗam ittaa. De gollooɓe nyeɗuɓe ndiyam ɗaam ɓeen kaa ina anndi. O noddi ɓaŋuɗo oon,
10 o wi'i ɗum:
—Yimɓe fuu cabijam mbelɗam mboowi artoraade. Nde yimɓe njari faa heewi fu, ndeen ɗam welaa ɗaam du yaretee. De aan kaa, aɗa resi mbelɗam ɗam faa joonin.
11 Nii Iisaa golliri maande muuɗum haayniinde arandeere ley ngalluure Kaana ley leydi Galili. O ɓangini teddeengal makko, taalibaaɓe makko ɓeen ngoonɗini mo.
12 Caggal ɗuum, o dilli Kaana, o yehi ngalluure wi'eteende Kafarnahum, kanko e inniiko e minyiraaɓe makko e taalibaaɓe makko. Ɓe ngoni toon balɗe seeɗa.

No Iisaa riiwri luumotooɓe ley suudu dewal mawndu
(Matta 21.12-13, Marku 11.15-17, Lukka 19.45-46)

13 Nde iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Faltagol† ɓadinoo ndeen, Iisaa yehi Urusaliima.

---

† **2:13** Iidi Faltagol wo miccinoori nyannde nde Laamɗo wurtini Israa'iila'en Misira. Indi miccina no maleyka faltorii suudu fuu ndu yiiyam mooytaa e dammbugal muuɗum.

14 To taliyaare suudu dewal mawndu toon o
tawi luumotooɓe ga'i e baali e buugaali e wec-
cooɓe ceede ina njoodii.
15 O sowi ɓoggi, o wadi dorowol, o riiwi ɓe fuu
ɓe mburtoo suudu dewal mawndu nduun, kamɓe
e ga'i maɓɓe e baali maɓɓe. O sankiti ceede wec-
cooɓe ɓeen, o hippi taabaaje maɓɓe.
16 O wi'i soottooɓe buugaali ɓeen:
—Ittee ɗum ɗo! Taa ngaɗon suudu Baaba am
ndu suudu luumo!
17 Taalibaaɓe makko ɓeen miccitii ko Binndi ɗiin
mbi'i ɗuum:
«Hirande suudu maa laatanake kam kaɓɓu-ko'u.»‡
18 Ndeen hooreeɓe Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:
—Haaynde ndeye kollataa min aɗa foti waɗude
ko ngaɗuɗaa ɗuum?
19 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:
—Liɓee suudu dewal ndu. Si on liɓii ndu, on
nji'an miɗo nyiɓtoo ndu ley balɗe tati.
20 Ɓe njaabii mo:
—Suudu ndu nyiɓiraama duuɓi capanɗe nay e
jeegom. De aan, a nyiɓtoto ndu ley balɗe tati naa?
21 Ammaa ko Iisaa wi'i suudu nduun ɗuum, wo
hoore muuɗum sappii.
22 Nde Iisaa ummitinoo ndeen, taalibaaɓe
muuɗum ɓeen miccitii ko haalnoo ɗum. Ɓe
ngoondini ko Binndi ɗiin mbi'i ɗuum e haala
ka o haalnoo kaan.
23 Nde Iisaa wonnoo Urusaliima iidi Faltagol
ndeen, heewɓe ngoondinii mo sabo nji'ii kaayeefi-
iji ɗi o wadi ɗiin.
24 Ammaa Iisaa hoolaaki ɓe faa hokkita ɓe hoore
muuɗum, sabo imo anndi ɓe fuu.

‡ **2:17** Jabuura 69.10.

25 Walaa ko fay gooto seedanoo mo ko woni e
ɓiɓɓe-Aadama, sabo imo anndi ko woni e muɓɓen.

3

No Iisaa haaldiri e Nikodemu

1 Ina woodi gorko Farisaajo bi'eteeɗo
Nikodemu, gooto e hooreeɓe Alhuudiyankooɓe.
2 Gorko oon yehi to Iisaa jemma, wi'i ɗum:
—Moodibbo, miɗen anndi a jannginoowo
yuuruɗo to Laamɗo, sabo fay gooto waawaa
waɗude maandeeji kaayniiɗi ɗi ngaɗataa ɗiin
si Laamɗo waldaa e muuɗum.
3 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Goonga kaalanammaami: fay gooto waawaa
yi'ude laamu Laamɗo tawee rimtaaka katin.
4 Nikodemu wi'i mo:
—Noy mawɗo waawiri rimtireede? Imo waawi
yeccaade e reedu inniiko, de o rimee katin naa?
5 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Goonga kaalanammaami: si wanaa neɗɗo
rimtiree ndiyam e Ruuhu fu waawaa naatude
laamu Laamɗo.
6 Ko ɓii-Aadama rimata ɗuum wo ɓii-Aadama.
Ko Ruuhu oon du rimata wo ruuhu.
7 Taa ɗum haayne saabe mi wi'ii ma sanaa
ndimteɗon katin.
8 Henndu ina wifira ɗo muuyri fuu. Aɗa nana
bifi mayru, de a anndaa to ndu yuuri, a anndaa to
ndu yahata. Hono noon dimraaɗo Ruuhu oon du
worri.
9 Nikodemu wi'i mo:
—Noy ɗum laatortoo?
10 Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Wo a jannginoowo mawɗo ley Israa'iila de a anndaa ɗum naa?
11 Goonga kaalanammaami: minen, ko min anndi min kaalata, ko min nji'i min ceedotoo, de onon le, on njaɓataa seedaaku amin.
12 Si on ngoonɗintaa nde kaalanammi on haala kulle adunankooje fu, noy ngoonɗinirton si miɗo haalana on haala kulle dow kammu?
13 Fay gooto yeeŋaay dow kammu, si wanaa yuuruɗo dow kammu oon, ɗum woni Ɓii Neɗɗo.
14 Hono no Muusaa toowniri mboddi njamndi mboɗeeri ley ladde ni, sanaa Ɓii Neɗɗo du toowniree hono noon,
15 faa goonɗinɗo mo fuu heɓa nguurndam nduumiiɗam.
16 Sabo Laamɗo ina yiɗi yimɓe adunaaru faa hokkitiri Ɓiyum bajjo, faa goonɗinɗo oon fuu taa halka ammaa heɓa nguurndam nduumiiɗam.

17 Laamɗo nuliraay Ɓiyum oon e adunaaru faa Ɓiyum oon saroo adunaaru ndu. Ko o nuliraa dey, faa yimɓe adunaaru kisira saabe makko.
18 Goonɗinɗo mo fuu sarataake. Mo goonɗinaay mo fuu saraama gilla joonin, sabo goonɗinaay Ɓii Laamɗo bajjo oon.
19 Inan sariya oon: annoora warii e adunaaru, de yimɓe cuɓii nimre dow annoora sabo golleeji muɓɓen wo bonɗi.
20 Bonɗo tagu yiɗaa annoora, ɓattataako ɗum saabe hulde taa golleeji muuɗum bonɗi ɗiin ɓangu.
21 Ammaa goongante waran e annoora faa golleeji ɗi waɗiri saabe Laamɗo ɗiin ɓanga.

No Yaayaa seedorii kabaaru Iisaa

22 Caggal ɗuum, Iisaa yaadi e taalibaaɓe
muuɗum leydi Yahuudiya. O ɓooytidi e maɓɓe
toon, imo loota yimɓe lootagal batisima.
23 Yaayaa du ina loota yimɓe lootagal batisima to
Aynon toon ɗakkol Salim, sabo ndiyam ina heewi
toon. Yimɓe ina ngara ina lootiree ndiyam ɗaam.
24 Tawi Yaayaa nanngaaka wattaa ley kasu ta-
fon.
25 Taalibaaɓe Yaayaa ɓeen njeddunduri e Alhu-
udiyanke haala laaɓal.
26 Ɓe njehi to Yaayaa, ɓe mbi'i ɗum:

—Moodibbo, gorko gondunooɗo e maa gere ooto
gooruwol Urdun mo ceedaniɗaa oon, kanko du
imo loota yimɓe lootagal batisima, de yimɓe fuu
ina njaha to makko.

27 Yaayaa jaabii ɓe, wi'i:

—Neɗɗo waawaa heɓude fay huunde si wanaa
ko Laamɗo hokki ɗum.
28 Onon e ko'e mon, on seedeeɓe am mi wi'ii mi
wanaa Almasiihu, de miɗo artii mo nuleede.
29 Gaddanaaɗo debbo ɓaŋaaɗo, kam woni
ɓaŋuɗo. Dammbodiiɗo e gorko oon ina darii,
ina hettindii. Si o nanii daande ɓaŋuɗo oon, o
seyoto sanne. Nii seyo am ngoon hiɓɓiri.
30 Na tilsi kanko o toowa, de miin le mi leeya.

31 Yuuruɗo dow oon, kam woni dow huunde
fuu. Yuuruɗo e leydi wo jeyaaɗo e leydi, ina haala
haalaaji jeyaaɗo e leydi. Yuuruɗo dow kammu
oon, kam woni dow huunde fuu.
32 Ko o yi'i e ko o nani o seedotoo, de yimɓe kaa
jaɓataa seedaaku makko.

33 Jaɓuɗo seedaaku makko oon, laaɓinii Laamɗo
wo goongante.
34 Mo Laamɗo nuli oon, wo ko Laamɗo haali
ɗuum haaltata, sabo Laamɗo hokkii mo Ruuhu mo
walaa haddi.
35 Baabiiwo oon ina yiɗi Ɓiɗɗo oon faa watti
huunde fuu e junngo makko.
36 Goonɗinɗo Ɓiɗɗo oon heɓii nguurndam ndu-
umiiɗam. Mo goonɗinaay Ɓiɗɗo oon heɓataa ɗam,
tikkere Laamɗo du ina heddii e muuɗum.

4

No Iisaa haaldiri e Samariyanke debbo

1 Farisa'en nanii wi'aama Iisaa ina loota yimɓe
lootagal batisima, ina heɓa taalibaaɓe faa ɓuri
Yaayaa.
2 Tawi Iisaa e hoore muuɗum kaa lootaay fay
gooto, wo taalibaaɓe muuɗum.
3 Nde Iisaa nannoo ko haalanoo e muuɗum fu,
dilli leydi Yahuudiya, yeccii leydi Galili.
4 Sanaa o rewa ley leydi Samariya.
5 O yottii ngalluure Samariya wi'eteende Sikar
ɗakkol ngesa nga Yaakuuba hokkunoo ɓiyum Yu-
usufi ngaan.
6 Ɗoon ɓunndu Yaakuuba nduun woni. Tawi
Iisaa tampii du e jahaangal ngaal, de jooɗii daande
ɓunndu nduun faa fowta. Wakkati oon wo
hakkunde naange.
7 Samariyanke debbo wari yoogude. Iisaa wi'i
mo:
—Hokkam ndiyam, mi yara!
8 Tawi taalibaaɓe makko ɓeen njehii ley ngallu-
ure toon faa coodowa nyaamdu.
9 Debbo oon wi'i Iisaa:

—Noy waɗi de aan, Alhuudiyanke, aɗa ŋaaroo kam miin, Samariyanke, ndiyam faa njaraa?

Sabo Alhuudiyankooɓe e Samariyankooɓe wo harmundurɓe.

10 Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si aɗa anndunoo no dokke Laamɗo poti, e bi'uɗo ma kokkaa ɗum ndiyam yara oon, a nyaagotono mo, o hokke ndiyam nguurndam njaraa.

11 Debbo oon wi'i mo:

—Joomam, a walaa cafirgal. Ɓunndu ndu ina luggi. Toy keɓataa ndiyam nguurndam ɗaam?

12 Aan, aɗa ɓuri maama amin Yaakuuba kokkuɗo min ɓunndu ndu oon teddude naa? Kanko e ɓiɓɓe makko e daabaaji makko fuu, e mayru ɓe njaratano.

13 Iisaa jaabii mo:

—Neɗɗo fuu jarɗo ndiyam ɗam ɗomɗan katin,

14 ammaa jarɗo ndiyam ɗam kokkammi ɗaam fuu, ɗomɗataa faa abada. Sabo ndiyam ɗam kokkammi ɗaam laatanto ɗum ndiyam iloojam mbuurnoojam ɗum nguurndam nduumiiɗam.

15 Debbo oon wi'i:

—Joomam, hokkam ndiyam ɗaam taa mi ɗomɗa katin, sakko mi wartana yoogude ɗo katin.

16 Iisaa wi'i mo:

—Yahu noddoy gora, ngardon!

17 Debbo oon jaabii mo:

—Mi walaa goriiwo.

Iisaa wi'i mo:

—A haalii goonga ko mbiiɗaa a walaa goriiwo ɗuum.

18 A ɓaŋanooma worɓe njoyo. Mo ngonduɗaa joonin oon du, wanaa gora. A haalii goonga.

19 Debbo oon wi'i mo:
—Joomam, laaɓanii kam a annabaajo.
20 Maamiraaɓe amin ndewii Laamɗo dow waamnde nde, de onon Alhuudiyankooɓe kaa, oɗon mbi'a to Urusaliima tan Laamɗo haani reweede.
21 Iisaa wi'i mo:
—Banndam debbo, goonɗinam: wakkati waran, nde ndewoton Baabiiwo tawee wanaa e waamnde nde, wanaa Urusaliima.
22 Onon Samariyankooɓe, oɗon ndewa ko on anndaa, de minen Alhuudiyankooɓe, ko min anndi min ndewata, sabo kisindam to Alhuudiyankooɓe ɓuurata.
23 Wakkati ina wara, yottake jaati, nde rewirooɓe Laamɗo goonga ɓeen ndewirta ɗum Ruuhu e goonga. Wo rewooɓe hono ɓeen Baabiiwo filotoo.
24 Laamɗo wo Ruuhu. Rewooɓe mo ɓeen sanaa ndewira mo ruuhu e goonga.
25 Debbo oon wi'i:
—Miɗo anndi Cuɓaaɗo bi'eteeɗo Almasiihu oon wo garoowo. Nde o wari fu, o humpitan min huunde fuu.
26 Iisaa wi'i mo:
—Wo ɗum miin, mo kaaldataa oon.

No Samariyankooɓe heewɓe ngoonɗiniri Iisaa

27 Wakkati oon fu, taalibaaɓe makko ɓeen njottii. Ko Iisaa haaldata e debbo oon ɗuum haaynii ɓe, de fay gooto maɓɓe ɓamaay mo ɗume o haajaa e debbo oon naa ko waɗi imo haalda e muuɗum.
28 Ndeen debbo oon yoppi loonde muuɗum toon, fornyii wuro haalanowi yimɓe, wi'i:

29 —Ngaree ndaaree gorko kaaltanɗo kam ko
ngaɗunoomi fuu. Yalla wanaa kanko woni Al-
masiihu naa?
30 Ɓe njalti ngalluure, ɓe ponndii to Iisaa.
31 Wakkati oon, taalibaaɓe ɓeen nyaagii mo, ina
mbi'a:
—Moodibbo, tinna nyaamu!
32 O jaabii ɓe, o wi'i:
—Miɗo jogii ko mi nyaama ko on anndaa.
33 Taalibaaɓe ɓeen ina yamundura:
—Ɗum le, won gaddanɗo mo ko nyaametee naa?
34 Iisaa wi'i ɓe:
—Nyaamdu am wo waɗude muuyɗe Nulɗo kam
oon e yottinde golle muuɗum.
35 Onon, oɗon mbi'a: «Faa hannden lebbi nay de
tayri wara.» De miin kaa miɗo wi'a on: yeptee gite
mon, yeewee gese fuu ɓenndii, njonii tayeede.
36 Tayoowo heɓan mbarjaari, resana nyaamri
ndi nguurndam nduumiiɗam, faa aawuɗo e
tayuɗo fuu ceyodoo.
37 Ɗum tabintinta banndol bi'oowol: «Goɗɗo ina
aawa, goɗɗo ina taya.»
38 Mi nulii on tayowon ngesa nga on tampanaay.
Woɓɓe tampi, de oɗon mbeltii e tampiri muɓɓen.
39 Samariyankooɓe heewɓe ley ngalluure ndeen
ngoondinii Iisaa saabe haala debbo ceediiɗo de
wi'i: «O haaltanii kam ko ngaɗunoomi fuu.»
40 Nde Samariyankooɓe ɓeen njottinoo Iisaa
ndeen, nyaagii mo o wonda e muɓɓen. O waɗi
ɗoon balɗe ɗiɗi.
41 Yimɓe heewɓe ngoondini mo katin saabe kon-
ngol makko.
42 Ɓe mbi'i debbo oon:

—Joonin, wanaa saabe haalaaji maa ɗiin tan min ngoonɗiniri. Ko min ngoonɗiniri dey, minen e ko'e amin, min nanii konngol makko, min anndi-tii kanko jaati woni Kisinoowo adunaaru.

No Iisaa selliniri ɓii howruujo kaananke

43 Caggal balɗe ɗiɗi ɗeen, o dilli ɗoon, o yehi Galili.
44 Kanko e hoore makko o seedake: «Annabaajo teddintaake e ley wuro muuɗum.»
45 Nde o yottinoo Galili ndeen, Galilinkooɓe njaɓɓorii mo juuɗe ɗiɗi, sabo kamɓe du ɓe njehiino iidi Urusaliima, ɓe nji'iino ko o gollunoo ley iidi ndiin ɗuum.
46 Ndeen Iisaa warti Kaana ley leydi Galili, ɗo o waylitinnoo ndiyam o waɗi ɗam cabijam ɗoon. Ina woodi howruujo kaananke gomma mo ɓiyum sellaa ley Kafarnahum.
47 Nde howruujo oon nannoo Iisaa yuurii Yahu-udiya wartii Galili fu, yehi to Iisaa, nyaagii ɗum jippoo dannanowa ɗum ɓiyum ɓadiiɗo maayde.
48 Iisaa wi'i mo:
—Si on nji'aay maandeeji e kaayeefiiji fu, on ngoonɗintaa.
49 Howruujo kaananke oon wi'i mo:
—Joomam, en njaha gilla ɓiyam oon maayaay.
50 Iisaa wi'i mo:
—Hootu, ɓiya daɗii.
Gorko oon goonɗini ko Iisaa wi'i ɗum, hooti.
51 Ko o hootata ɗuum, gollooɓe makko kawrowi e makko dow laawol, kaalani mo, mbi'i:
—Ɓiya oon daɗii.
52 O yami ɓe wakkati oye suka o samtanaa. Ɓe mbi'i mo:

—Yamnde go'o ɓadagol sallifana keeŋan jontere ndeen yoppi mo.
53 Baaba suka oon annditi wakkati oon jaati Iisaa wi'unoo ɗum: «Ɓiya oon daɗii!» Nii kanko e koreeji makko fuu ɓe ngoonɗiniri Iisaa.
54 Ɗum woni maande ɗiɗaɓerde nde Iisaa golli leydi Galili. O waɗii ɗum nde o yuurnoo leydi Yahuudiya.

5

No Iisaa selliniri bonnguujo

1 Caggal ɗuum, iidi Alhuudiyankooɓe ina waɗa. Iisaa yehi Urusaliima faa fota e iidi ndiin.
2 Ley Urusaliima toon, ɗakkol dammbugal wuro bi'eteengal Dammbugal Baali ngaal, ina woodi luggere ndiyam. Inde wi'ee Baytijata e ibraninkoore. Danɗe joy ina piilii nde.
3 Nyawɓe heewɓe ina pukkii ley danɗe ɗeen: wumɓe e bonnguuɓe e ɓe ɓalli muɓɓen fuu mbaati. [
4 *]
5 Gorko nyawruɗo duuɓi capanɗe tati e jeetati ina woni ɗoon.
6 Iisaa yi'i imo fukkii, annditi o ɓooydii e nyawu nguun, yami mo:
—Aɗa yiɗi sellude naa?
7 Nyawɗo oon jaabii mo, wi'i:

---

* **5:4** E ɗereeji ɓooydi, goɗɗi ina ɓeyda aaya 4: Iɓe ndoomi faa ndiyam ɗam iiroo, sabo maleyka Joomiraaɗo ina jippoo e luggere nde wakkati wakkati, ina iira ndiyam ɗam. Nyawɗo artiiɗo jippaade e ndiyam ɗaam nde ɗam iirii ndeen, daɗan ko nyawu muuɗum laatii fuu.

—Joomam, mi walaa fay gooto balloowo kam naatude ley luggere nde wakkati ndiyam mayre iirii. Nde piliimi naatude fuu, tawan goɗɗo artake kam.
8 Iisaa wi'i mo:
—Umma, hooyu daɗɗo maa, yahu!
9 Wakkati oon fu, gorko oon daɗi, hooyi daɗɗo mum fuɗɗiti yaade.
Ɗum hawrii e nyalaande fowteteende.
10 Saabe majjubm hooreeɓe Alhuudiyankooɓe mbi'i cellinaaɗo oon:
—Hannden wo nyalaande fowteteende, daganaaki ma ndonndoɗaa daɗɗo maa.
11 O jaabii ɓe, o wi'i:
—Cellinɗo kam oon, kam wi'i kam mi hooya daɗɗo am mi yaha.
12 Ɓe yami mo:
—Moy woni biiɗo ma kooyaa daɗɗo maa njahaa oon?
13 Ammaa cellinaaɗo oon faamaay fuu wo moy, sabo tawii Iisaa soorake ley jamaa keewɗo gonɗo ɗoon oon, dilli.
14 Caggal ɗuum, Iisaa hawri e dannaaɗo oon ley suudu dewal mawndu nduun, wi'i mo:
—Ndaaru, joonin kaa, a daɗii. Taa luttu katin de ko ɓuri ɗum bonde heɓe.
15 Gorko oon yehi haalanowi hooreeɓe Alhuudiyankooɓe ɓeen wo Iisaa woni cellinɗo ɗum oon.

Kabaaru Baabiiwo e Ɓiɗɗo

16 Ndeen hooreeɓe Alhuudiyankooɓe puɗɗi torrude Iisaa sabo waɗii ɗum nyalaande fowteteende.
17 Iisaa wi'i ɓe:

—Baaba am ina golla faa joonin, miin du, miɗo golla.

18 Ndeen hooreeɓe Alhuudiyankooɓe ɓeydi filaade warude mo, wanaa saabe ko o lutti nyannde fowteteende ndeen ɗuum tan, ammaa ko o wi'i Laamɗo wo baabiiko ɗuum du. O fonndii hoore makko e Laamɗo.

19 Iisaa wi'i ɓe:

—Goonga kaalanammi on: Ɓiɗɗo waawaa gollude fay huunde kam tan, sanaa ko yi'i Baabiiwo ina golla. Sabo ko Baabiiwo oon gollata ɗuum, Ɓiɗɗo du gollata.

20 Sabo Baabiiwo ina yiɗi Ɓiɗɗo oon, ina holla ɗum huunde fuu ko gollata. O hollan ɗum golleeji ɓurɗi ɗii ɗo fuu semmbe faa haaynoo on.

21 Sabo hono no Baabiiwo ummintinirta maayɓe de hokka ɗum'en nguurndam ni, noon Ɓiɗɗo du hokkirta nguurndam mo muuyi hokkude.

22 Baabiiwo, kam kaa sarataako fay gooto. O wattii sariya oon fuu e junngo Ɓiɗɗo,

23 faa yimɓe fuu teddinira Ɓiɗɗo oon hono no teddinirta Baabiiwo oon ni. Neɗɗo fuu mo teddinaay Ɓiɗɗo oon, teddinaay Baabiiwo nulɗo mo oon du.

24 Goonga kaalanammi on: nanɗo haala am de goonɗini Nulɗo kam oon heɓii nguurndam nduumiiɗam. O sarataake, o diwii maayde, o naatii nguurndam.

25 Goonga kaalanammi on: wakkati ina wara, o yottake jaati, wakkati mo maayɓe nanata daande Ɓii Laamɗo oon. Nanɓe ɓeen mbuuran.

26 Hono no Baabiiwo oon wuurniri hoore
muuɗum nii, hono noon o hokkiri Ɓiɗɗo oon
du baawɗe wuurnira hoore muuɗum.
27 O hokkii ɗum baawɗe saraade, sabo wo Ɓii
Neɗɗo.
28 Taa ɗum haaynoo on. Wakkati waran mo
maayɓe wonɓe ley caabeeje fuu nanata daande
makko,
29 de njalta. Golluɓe golleeji lobbi ummitanoo
nguurndam, golluɓe golleeji bondi ummitanoo
sariya.
30 Miin, walaa fuu ko mbaawumi gollude e
hoore am. Ko nanumi ɗuum carotoomi. Sariya
am ina dartii, sabo mi filataako muuyɗe am, wo
muuyɗe Nulɗo kam oon pilotoomi.

Haala seedantooɓe Iisaa

31 —Si mi seedanake hoore am, seedaaku am
sellataa.
32 Ina woodi goɗɗo ceedantooɗo kam. Miɗo
anndi seedaaku ngu o seedantoo kam nguun wo
goonga.
33 Onon, on neliino yimɓe to Yaayaa. Kam du
seedake goonga.
34 Miin kaa, mi haajaaka seedaaku ɓii-Aadama,
de miɗo haalana on kabaaru seedaaku Yaayaa
nguun faa kison.
35 Yaayaa laatake lampal kuɓɓoowal, jaynoowal.
On njaɓii weltaade e annoora makko faa ɓooyti
seeɗa.
36 Miin, miɗo jogii seedaaku ɓurngu ngu Yaayaa
nguun semmbe: golleeji ɗi Baabiiwo yamiri kam
mi golla ɗiin, kanji jaati ceedantoo kam Baabiiwo
nuli kam.

37 Katin du, Baabiiwo nulɗo kam oon, kam
e hoorem seedantoo kam. Abada on nanaay
daande makko, abada on nji'aay mo,
38 haala makko du walaa e mooɗon, sabo on
ngoonɗinaay mo o nuli oon.
39 Oɗon taykoo Binndi sabo on miilii on keɓan e
majji nguurndam nduumiiɗam. De wo kanji jaati
ceedantoo kam.
40 Ammaa on njaɓaay warude to am faa keɓon
nguurndam.
41 Mi filataako manooje yimɓe.
42 De miɗo anndi on, miɗo anndi njinngu
Laamɗo walaa e mooɗon.
43 Miin, mi wardii saabe innde Baaba am, de on
njaɓɓaaki kam. Kaa si goɗɗo wardii saabe hoore
muuɗum fu, on njaɓɓoto ɗum.
44 Oɗon manundura, de on pilataako
manooje yuurooje to Laamɗo gooto. Ndelle noy
mbaawruɗon goonɗinirde?
45 Taa miilee wo miin felata on to Baabiiwo.
Wo Muusaa mo njowuɗon jikke mooɗon dow
muuɗum oon, kam felata on.
46 Sini on ngoonɗiniino Muusaa, on ngoonɗinan
kam miin du, sabo wo miin o sappii e binndi
makko.
47 De si on ngoonɗinaay ko Muusaa winndi
ɗuum, noy ngoonɗinirton haala am?

6

No Iisaa nyaamniri worɓe ujunaaje njoyo
(Matta 14.13-21, Marku 6.30-44, Lukka 9.10-17)

1 Caggal ɗuum, Iisaa feyyiti maayo Galili
wi'eteengo Tiberiyas.

2 Jamaa keewɗo ina jokki mo sabo ɓe nji'ii kaay-
eefiiji ɗi o waɗunoo nde o sellinnoo nyawɓe ɓeen
ndeen.
3 Iisaa yeeŋi dow waamnde, jooɗodii toon e taal-
ibaaɓe muuɗum.
4 Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Falt-
agol ndiin ɓadake.
5 Iisaa ɓanti gite muuɗum, haccii jamaa keewɗo
ina wara to muuɗum. O wi'i Filipu:
—Toy coodeten nyaamdu ko nyaamnata ɓee
fuu?
6 Tawi wo faa o ndaartindoo Filipu o wiirii noon,
sabo imo anndi ko o anniyii gollude.
7 Filipu jaabii mo:
—Buuru buuɗi cardi keme ɗiɗi heyataa ɓe faa
mono e maɓɓe fuu heɓa seeɗa.
8 Taalibbo makko goɗɗo, bi'eteeɗo Andire
minyoo Simon Piyeer, wi'i mo:
9 —Inan, suka gorko gooto ina jogii buuruuje joy
e liyyi ɗiɗi, de ɗume ɗum nafirta yimɓe heewɓe
hono ɓe?
10 Iisaa wi'i:
—Mbi'ee ɓe njooɗoo!
Tawi nokku oon ina heewi huɗo. Ɓe njooɗii
ɗoon, fay worɓe tan na ngaɗa hono ujunaaje
njoyo.
11 Iisaa hooyi buuruuje ɗeen, yetti Laamɗo,
hokki taalibaaɓe muuɗum ɓeen. Ɓeen du kokki
jooɗiiɓe ɓeen. Noon o waɗi liyyi ɗiin du. Yimɓe fuu
nyaami faa kaari.
12 Nde ɓe kaarnoo ndeen, Iisaa wi'i taalibaaɓe
muuɗum:
—Kawrunduree kedde ɗe taa fay huunde bona.

13 Ɓe kawrunduri kedde taye buuruuje joy ɗe
nyaamnooɓe ɓeen keddi ɗeen, ɗe keewi kandeeje
sappo e ɗiɗi.
14 Nde yimɓe ɓeen njiinoo maande haayniinde
nde Iisaa golli ndeen, mbi'i:
—Kanko jaati woni Annabaajo cappanooɗo ina
wara e adunaaru ndu!
15 Iisaa annditi iɓe cegilii nanngirde ɗum doole
faa ɓe ngaɗa ɗum kaananke. Ndelle dilli ɗoon,
yeeŋi dow waamnde kam tan.

No Iisaa yehiri dow ndiyam e koyɗe (Matta 14.22-33, Marku 6.45-52)

16 Nde hiirnoo fu, taalibaaɓe Iisaa ndegii e
maayo.
17 Ɓe naati laana faa ɓe peyyita, ɓe njaha Kafar-
nahum. Jemma warii, tawi Iisaa hewtaay ɓe.
18 Henndu mawndu ina wifa, bempeyye ummii.
19 Tawi ɓe ndorbake laana kaan faa ɓe keɓi hono
kilooji joy naa jeegom. Wakkati oon, ɓe kaynii
Iisaa ina wara e koyɗe muuɗum dow ndiyam
ɗaam, ina ɓattii ɓe, de ɓe kuli sanne.
20 Iisaa wi'i ɓe:
—Wo miin. Taa kulee!
21 Ndeen ɓe muuyi o naata laana kaan. De
wakkati oon fu ka yottii nokku ɗo ɓe ponndinoo
ɗoon.
22 Jaango majjum, jamaa keddinooɗo gere ooto
maayo ngoon oon paami laana ngoota tan won-
noo toon. Ɓe nji'ii du Iisaa naatidaay e taalibaaɓe
muuɗum laana kaan. Ɓe nji'ii taalibaaɓe ɓeen tan
ndillidi e makka.

23 Laanaaji goɗɗi yuurudi Tiberiyas ngarii ɗakkol
ɗo Iisaa yettunoo Laamɗo de nyaamni yimɓe bu-
uru ɗoon.
24 Nde jamaa oon yiinoo Iisaa e taalibaaɓe
muuɗum fuu ngalaa ɗoon ndeen, ɓe naati laanaaji
ɗiin, ɓe ponndii Kafarnahum faa ɓe pilowoo Iisaa.

No Iisaa wi'iri kam woni nyaamdu wuurnooru

25 Nde ɓe tawnoo Iisaa gere ooto maayo ndeen,
ɓe mbi'i ɗum:
—Moodibbo, ndey ngarɗaa ɗo?
26 Iisaa jaabii ɓe:
—Goonga kaalanammi on: wanaa saabe ko
njiiɗon maandeeji kaayniiɗi ɗuum pilortoɗon
kam. Ko pilortoɗon kam dey, saabe on nyaamiino
buuru faa kaarɗon.
27 Taa ngollanee nyaamdu murseteendu. Ko
kaanɗon gollande dey, nyaamdu heddotoondu
wuurnooru yimɓe nguurndam nduumiiɗam.
Nyaamdu nduun wo Ɓii Neɗɗo hokkata on. Sabo
Laamɗo Baabiiwo oon waɗi maande muuɗum e
makko.
28 Ndeen ɓe yami mo:
—Ɗume min ngaɗata faa min ngolla golleeji ɗi
Laamɗo yiɗi?
29 Iisaa jaabii ɓe:
—Gollal ngal Laamɗo yiɗi ngaal woni
ngoonɗinon mo o nuli.
30 Ɓe njaabii mo:
—Haaynde ndeye ngaɗataa faa min nji'a, de min
ngoonɗine? Ɗume ngollataa?
31 Maamiraaɓe amin nyaamii nyaamdu
wi'eteendu «manna» ley ladde, hono no winndiraa

ni: «O hokkii ɓe nyaamdu yuurundu dow kammu faa ɓe nyaama.»*

32 Iisaa jaabii ɓe:

—Goonga kaalanammi on: wanaa Muusaa hokki on nyaamdu yuurundu dow kammu nduun. Wo Baaba am, kam woni kokkoowo on nyaamdu goongalaaru yuurundu dow kammu.

33 Sabo nyaamdu ndu Laamɗo hokkata nduun woni yuurooru dow kammu, hokkooru yimɓe adunaaru nguurndam.

34 Ɓe mbi'i mo:

—Joomii amin, hokku min nyannde fuu nyaamdu nduun.

35 Iisaa wi'i ɓe:

—Miin woni nyaamdu wuurnooru. Garɗo to am fuu, yolbataa abada. Goondinɗo kam fuu ɗomɗataa abada.

36 Mi wi'ii on: on nji'ii kam, de on ngoondinaay.

37 Mo Baabiiwo hokki kam fuu, waran to am. Garɗo to am fuu, mi riiwataa ɗum.

38 Sabo wanaa faa mi waɗa muuyɗe am yuurirmi dow kammu, wo faa mi waɗa muuyɗe Nulɗo kam oon.

39 Inan muuyɗe Nulɗo kam oon: taa fay gooto ɓe o hokki kam ɓeen majja, de mi ummintinan ɗum'en nyalaande sakitotoonde.

40 Inan muuyɗe Baaba am oon: neɗɗo fuu ndaarɗo Ɓiɗɗo oon de goondini ɗum heɓan nguurndam nduumiiɗam, mi ummintinan ɗum nyalaande sakitotoonde.

---

* **6:31** Wurtagol 16.4, Jabuura 78.24.

41 Hooreeɓe Alhuudiyankooɓe ɓeen ina ŋormoo
haala makko sabo o wi'ii «Miin woni nyaamdu
yuurundu dow kammu nduun.»
42 Ɓe mbi'i:
—Oo le, wanaa Iisaa ɓii Yuusufi mo annduɗen
inna muuɗum e bammum oon naa? Noy o wiirata
wo dow kammu o yuuri?
43 Iisaa wi'i ɓe:
—Taa ŋormee hakkunde mooɗon!
44 Fay gooto waawaa warude to am si Baabiiwo
nulɗo kam oon fooɗaay ɗum. Garɗo to am fuu, mi
ummintinan ɗum nyalaande sakitotoonde.
45 Ina winndaa ley dewte annabaaɓe: «Ɓe fuu,
Laamɗo anndinan ɓe.»† Neɗɗo fuu kettindaniiɗo
Baabiiwo oon de faami, waran to am.
46 Fay gooto yi'aay Baabiiwo, si wanaa yuuruɗo
to muuɗum oon. Kanko tan yi'i Baabiiwo.
47 Goonga kaalanammi on: goonɗinɗo kam,
heɓii nguurndam nduumiiɗam.
48 Miin woni nyaamdu wuurnooru.
49 Maamiraaɓe mooɗon nyaamiino «manna» ley
ladde. Ɗum fuu ɗum haɗaay ɓe maayde.
50 Ammaa ndu joonin ndu ɗo wo nyaamdu
yuurundu dow kammu, faa si neɗɗo nyaamii ndu,
maayataa.
51 Miin woni nyaamdu wuurnooru yuurundu
dow kammu. Si neɗɗo nyaamii nyaamdu nduun
fu, wuuran faa abada. Nyaamdu ndu kokkammi
nduun wo terɗe am, faa yimɓe adunaaru keɓa
nguurndam.
52 Ndeen Alhuudiyankooɓe puɗɗi dukidinde ko
mbaawi fuu e dow haala kaan, ina mbi'a:

† **6:45** Esaaya 54.13.

—Noy o waawiri hokkude en terɗe makko faa nyaamen?

53 Iisaa jaabii ɓe:

—Goonga kaalanammi on: si on nyaamaay terɗe
Ɓii Neɗɗo, on njaraay yiiyam muuɗum, nguurn-
dam walanaa on.

54 Neɗɗo fuu nyaamɗo terɗe am de yari yiiyam
am heɓii nguurndam nduumiiɗam. Miin du mi
ummintinan ɗum nyalaande sakitotoonde.

55 Sabo terɗe am wo nyaamdu jaati, yiiyam am
du wo njaram jaati.

56 Neɗɗo fuu nyaamɗo teewu am de yari yiiyam
am ina woni e am, miin du miɗo woni e muuɗum.

57 Hono no Baabiiwo nulɗo kam oon laatorii
buurɗo, de miin du miɗo wuuri saabe muuɗum,
noon du nyaamɗo kam fuu wuurdata saabe am.

58 Kayru woni nyaamdu yuurundu dow
kammu: ndu waldaa e ndu maamiraaɓe mooɗon
nyaamunoo de maayi nduun. Nyaamɗo nduun
nyaamdu wuuran faa abada.

59 Iisaa waajii waajuuji ɗi ley waajordu Kafar-
nahum.

Haala haalaaji kokkooji nguurndam

60 Nde taalibaaɓe makko ɓeen nannoo ɗum
ndeen, heewɓe muɓɓen mbi'i:

—Waajuuji ɗi njoorii sanne. Moy waawi hettin-
daade ɗi?

61 Iisaa faamii e ley ɓernde muuɗum taalibaaɓe
mum ɓeen ina ŋormoo ɗum, de wi'i ɓe:

—Yalla ɗum fonnditanaaki on faa ina nesa
wosinde on naa?

62 Ndelle si on nji'ii Ɓii Neɗɗo yeeŋtii to wonnoo
toon, noy ngaɗoton?

63 Ruuhu, kam hokkata nguurndam. Terɗe ɓii-
Aadama kaa nafataa fay huunde. Haalaaji ɗi
kaalanmi on ɗiin, kanji ngoni ruuhu, kanji ngoni
nguurndam.
64 De ina woodi ley mooɗon ɓe ngoonɗinaay.
Tawi Iisaa ina anndi gilla e fuɗɗoode ɓe
ngoonɗintaa ɗum ɓeen e jambotooɗo ɗum oon.
65 O ɓeydi, o wi'i:
—Ɗum waɗi de mbiimi on: fay gooto waawaa
warude to am si Baabiiwo hokkaay ɗum no warda.
66 Caggal ɗuum, heewɓe e taalibaaɓe makko
ɓeen ndilli, jokkiti mo.
67 Ndeen Iisaa wi'i sappo e ɗiɗo ɓeen:
—Onon du, oɗon njiɗi dillude naa?
68 Simon Piyeer jaabii mo:
—Joomam, to moy min njahata? Sabo wo
haalaaji kokkooji nguurndam nduumiiɗam
njogiɗaa.
69 Min ngoonɗinii, miɗen anndi a Ceniiɗo
ɣuuruɗo to Laamɗo.
70 Iisaa wi'i:
—Onon sappo e ɗiɗo ɓe, wanaa miin suɓii on
naa? De gooto mooɗon wo seyɗaani.
71 Haala ka o haali kaan wo Yahuuda ɓii Simon
Isikariyotto. Oon woni jambotooɗo mo oon, gooto
e sappo e ɗiɗo ɓeen.

7

Haala dow rafi goonɗinal minyiraaɓe Iisaa

1 Caggal ɗuum, Iisaa yiilii ley Galili. O muuyaay
yiiltaade ley Yahuudiya sabo hooreeɓe Alhu-
udiyankooɓe ina piloo faa mbara mo.

2 Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Hukumuuji ɓadake.
3 Minyiraaɓe Iisaa worɓe mbi'i ɗum:
—Dillu ɗo, njahaa Yahuudiya faa taalibaaɓe maa ɓeen nji'a golleeji ɗi ngollataa ɗiin.
4 Fay gooto suuɗataa ko gollata si ina yiɗi andeede. Si aɗa golla golleeji ɗiin, ɓanginan yimɓe fuu wo a moy.
5 Tawi fay minyiraaɓe makko ɓeen du ngoonɗinaay mo.
6 Iisaa wi'i ɓe:
—Wakkati am waraay tafon, onon le, wakkati fuu wo wakkati mon.
7 Yimɓe adunaaru mbaawaa wanyude on, de miin kaa iɓe mbanyi kam, sabo miɗo seedii golleeji maɓɓe ɗi mbooɗaa.
8 Onon kaa, njehee iidi ndiin. Miin kaa mi yahataa ndi sabo wakkati am yottaaki tafon.
9 O haalani ɓe ɗum tan, o heddii Galili.
10 Nde minyiraaɓe Iisaa ɓeen njahunoo iidi ndiin ndeen, Iisaa du yehi toon, de o ɓanginaay hoore makko, o suuɗii.

Haala waaju Iisaa wakkati iidi Hukumuuji

11 Hooreeɓe Alhuudiyankooɓe ina piloo mo ley jamaa iidi ndiin, ina mbi'a:
—Toy o woni?
12 Yimɓe heewɓe ina njeddundura dow haala makko. Woɓɓe ina mbi'a:
—O neɗɗo lobbo!
Woɓɓe du ina mbi'a:
—O wanaa koy, o majjinoowo yimɓe.

13 Ammaa fay gooto suusaay haalde haala
makko faa nanee, sabo iɓe kula hooreeɓe Alhu-
udiyankooɓe.

14 Nde iidi ndiin feccirnoo fu, tawi Iisaa fuɗɗii
waajaade ley suudu dewal mawndu.

15 Ɗum haaynii Alhuudiyankooɓe sanne, ɓe
mbi'i:

—Noy gorko mo janngaay o anndiri Binndi ɗiin
ni?

16 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Waaju mo mbaajotoomi o, yuurataa e am, wo to
Nulɗo kam oon o yuurata.

17 Si neɗɗo muuyii gollude muuyɗe Laamɗo,
annditan yalla waajuuji am ɗi to Laamɗo yuuri,
naa wo haala am tan.

18 Baajortooɗo haalaaji yuurɗi e muuɗum oon
ina filoo mawninde hoore muuɗum. Ammaa
mawninoowo nulɗo ɗum oon wo goongalaajo,
oonyaare walaa e muuɗum.

19 Wanaa Muusaa hokkii on dewtere Tawreeta
naa? Ammaa fay gooto mooɗon jokkataa
jamirooje ɗeen. Ko waɗi de oɗon piloo warude
kam?

20 Yimɓe ɓeen njaabii mo:

—Aan, a kaaŋaaɗo. Moy filotoo warude ma?

21 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Huunde wootere tan ngaɗumi, de ɗum haay-
nake on, on fuu.

22 Muusaa yamiri on taadagol. De ɗum yuuraay
to Muusaa, wo to maamiraaɓe meeɗen ɗum yuuri.
Oɗon taada neɗɗo fay nyalaande fowteteende.

23 Sini neɗɗo ina taadee nyannde fowteteende
faa taa lutton jamirooje Muusaa, ɗume tikkiran-
ton kam saabe mi dannii neɗɗo faa laatoo kiɓɓuɗo
nyalaande fowteteende?
24 Taa cariree huunde e alhaali muuɗum, de
cariree goonga.

No yimɓe yamiri yalla Iisaa woni Almasiihu

25 Woɓɓe ley yimɓe Urusaliima mbi'i:
—Wanaa o woni mo ɓe pilotoo warude oon naa?
26 Inani mo, imo waajoo yeeso yimɓe fuu de
ɓe mbi'ataa mo fay huunde. Yalla mawɓe ɓeen
tannyorii kanko woni Almasiihu jaati naa?
27 Ooɗo kaa, eɗen anndi ɗo yuurata, ammaa
nde Almasiihu oon warata, fay gooto anndataa to
yuurata.
28 Tawi Iisaa ina waajoo ley suudu dewal
mawndu nduun. O yeewnii, o wi'i:
—Oɗon anndi kam, oɗon anndi ɗo yuurammi?
Wanaa miin waddi hoore am. Nulɗo kam oon wo
goongaajo, de onon kaa, on anndaa ɗum.
29 Miin kaa, miɗo anndi ɗum sabo to muuɗum
yuurumi. Wo kam du nuli kam.
30 Ndeen ɓe pilii nanngude mo, de fay gooto
meemaay mo, sabo wakkati makko waraay tafon.
31 Ammaa e noon fu, heewɓe ley jamaa oon
ngoonɗinii mo, mbi'i:
—Si Almasiihu warii fu, yalla gollan maandeeji
kaayniiɗi ɓurɗi ɗi gorko o golli ɗiin naa?

No ndaarooɓe suudu dewal mawndu neliraa nannga Iisaa

32 Farisa'en nani ko yimɓe ɓeen cifoto e dow
Iisaa ɗuum. Hooreeɓe almaami'en e Farisa'en neli

doomooɓe suudu dewal mawndu nduun nannga mo.
33 Ndeen Iisaa wi'i:
—Miin, miɗo wondi e mooɗon seeɗa tafon. Caggal ɗuum, mi fornyoto to Nulɗo kam oon.
34 On piloto kam, de on njiitataa kam, sabo on mbaawaa yaade to ngonammi toon.
35 Alhuudiyankooɓe yamunduri:
—Toy o yahata faa tawee en mbaawaa yiitude mo? Yalla o yahan to yimɓe meeɗen ferduɓe ley yimɓe Geres, o waajoo ɗum'en naa?
36 O wi'i en piloto mo, en njiitataa mo, sabo en mbaawaa yaade to o tawetee toon. Ɗume woni maanaa haala kaa?

Kabaaru ndiyam kokkoojam nguurndam

37 Nyalaande sakitotoonde teddunde e iidi, Iisaa darii, yeewnii, wi'i:
—Neɗɗo fuu ɗomɗuɗo wara to am, yara.
38 Neɗɗo fuu goonɗinɗo kam, bubbirɗi ndiyam mbuurnoojam ilan ley ɓernde muuɗum, hono no winndiraa e Binndi ɗi ni.
39 Ko o haali ɗuum wo haala Ruuhu mo goonɗinɗo mo fuu heɓata. Ndeen Ruuhu waraay, sabo Iisaa teddinaaka to Laamɗo tafon.

No yimɓe njeddunduri e kabaaru Iisaa

40 Nde keewal jamaa oon nannoo haala kaan ndeen, mbi'i:
—Kanko jaati woni Annabaajo oon.
41 Woɓɓe mbi'i:
—Kanko woni Almasiihu.
Woɓɓe katin mbi'i:
—Almasiihu, wo Galili yuurata naa?

42 Binndi ɗiin mbi'ii e lenyol Daawda Almasiihu
yuurata, ley wuro Baytilaama ngo Daawda yuuri e
muuɗum ngoon.
43 Jamaa oon feccii saabe makko.
44 Woɓɓe maɓɓe ina njiɗi nanngude mo, ammaa
fay gooto yowaay junngom dow makko.

No mawɓe Alhuudiyankooɓe calorii goonɗinde Iisaa

45 Doomooɓe suudu dewal mawndu ɓeen ngarti
to hooreeɓe almaami'en e Farisa'en. Ɓeen mbi'i
doomooɓe ɓeen:
—Ko waɗi de on ngaddaay mo?
46 Doomooɓe ɓeen njaabii ɓe, mbi'i:
—Abada fay gooto waajoraaki no gorko o waa-
jortoo ni.
47 Farisa'en njaabii ɓe, mbi'i:
—Onon du on majjinaama naa?
48 Yalla na woodi fuu goonɗinɗo mo hakkunde
hooreeɓe Alhuudiyankooɓe maa Farisa'en naa?
49 Yimɓe ɓe paamaay jamirooje Muusaa, wo ɓe
huɗaaɓe.
50 Gooto e Farisa'en bi'eteeɗo Nikodemu,
jahunooɗo to Iisaa jemma oon, wi'i ɓe:
51 —Yalla sariya meeɗen ina saroo neɗɗo tawee
hettindanaaka ko wi'i, anndaaka ko golli naa?
52 Ɓe njaabii mo, ɓe mbi'i:
—Aan du, a Galilinkeejo naa? Tayka Binndi ɗiin,
a yi'an annabaajo fuu yuurataa Galili.

No Iisaa waddi e debbo nanngaaɗo e jeenu

53 Caggal ɗuum, mono fuu hooti suudu
muuɗum.

8

1 Ndeen Iisaa yeeŋowi waamnde wi'eteende Jay-
tun.
2 Gilla puɗal naange o warti ley suudu dewal
mawndu. Jamaa oon fuu wari. O jooɗii, imo
waajoo ɓe.
3 Jannginooɓe Tawreeta e Farisa'en ngaddani
mo debbo nanngaaɗo e jeenu. Ɓe ndarni ɗum
hakkunde jamaa oon.
4 Ɓe mbi'i Iisaa:

—Moodibbo, debbo o wo nanngaaɗo ina jeena.

5 Muusaa yamirii min ley Tawreeta min mbarda
hono ɓeen rewɓe kaaye. Aan le, ɗume mbi'ataa?

6 Ɓe kaaldi nii faa ɓe tuufina mo, faa ɓe keɓa ko
ɓe pelda mo. Iisaa kaa turii, ina diidira honndu
muuɗum leydi.
7 Ɓe keddii iɓe yama mo. Ndeen Iisaa turtii, wi'i
ɓe:

—Neɗɗo mooɗon mo luttaay abada artoo lim-
nude mo hayre.

8 O turii katin, imo diida e leydi.
9 Nde ɓe nannoo ɗum ndeen, ɓe ndilliri gooto
gooto. Nayeeɓe ɓeen fuu artii dillude faa heddii
Iisaa tan e debbo oon na darii hakkunde taliyaare
ɗoon.
10 Iisaa turtii, wi'i mo:

—Banndam debbo, toy felooɓe ma ɓeen ngoni?
Fay gooto jukkaaki ma naa?

11 O jaabii, o wi'i:

—Joomam, fay gooto.

Iisaa wi'i mo:

—Miin du, mi jukkataako ma. Yahu, taa luttaa katin.*

No Iisaa wi'iri kam woni annoora adunaaru

12 Iisaa waajii ɓe katin, wi'i:

—Miin woni annoora adunaaru ndu. Jokkuɗo kam fuu heɓan annoora nguurndam, yahataa ley nimre.

13 Ndeen Farisa'en mbi'i mo:

—Aɗa seedanoo hoore maa, ndelle seedaaku maa sellataa.

14 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Fay si ceedaniimi hoore am, seedaaku am wo goonga, sabo miɗo anndi ɗo yuurumi, miɗo anndi to njahammi du. Onon le, on anndaa ɗo yuurumi, on anndaa to njahammi.

15 Onon, no njiiruɗon yimɓe noon carortoɗon ɗum'en. Miin kaa, mi sarataako fay gooto.

16 Fay si miɗo saroo, sariya am wo goonga, sabo mi sarataako miin tan, Baabiiwo nulɗo kam oon ina wondi e am.

17 Ina winndaa e ley Tawreeta mooɗon: seedaaku yimɓe ɗiɗo wo goonga.

18 Miin, miɗo seedanoo hoore am. Baabiiwo nulɗo kam oon du, ina seedanoo kam.

19 Ɓe mbi'i mo:

—Toy Baaba maa oon woni?

Iisaa jaabii, wi'i:

—On anndaa kam miin, sakko Baaba am. Si oɗon anndunoo kam, on anndanno Baaba am du.

20 Iisaa haali haalaaji ɗiin nde waajotonoo ley suudu dewal mawndu, nokku ɗo keesuwal

---

* **8:11** Aaya 7.53 yaade 8.11 tawaaka e ɗereeji ɓurɗi fuu ɓooyude.

sadakaaji ngaal woni ɗoon. Fay gooto nanngaay mo, sabo wakkati makko yottaaki tafon.
21 Iisaa wi'i ɓe katin:
—Inan miɗo dilla, de on piloto kam, ammaa on maaydan e hakkeeji mooɗon. On mbaawaa yaade to njahammi toon.
22 Ndeen Alhuudiyankooɓe mbi'i:
—Ko o wi'i en mbaawaa yaade to o yahata toon, ɗum le, wo o bartoytooɗo naa?
23 Iisaa wi'i ɓe:
—Onon, wo ley njeyaɗon. Miin le, wo dow njeyaami. Onon, e adunaaru njeyaɗon, de miin kaa, mi jeyaaka e mayru.
24 Ɗum waɗi de mbiimi on: on maaydan e hakkeeji mon. Sabo si on ngoonɗinaay miin woni mo ngonumi oon, on maaydan e hakkeeji mon.
25 Ɓe mbi'i mo:
—Aan wo a moy?
Iisaa jaabii:
—Ko mbi'unoomi on gilla arande ɗuum ngonumi.
26 Miɗo joganii on ko heewi ko haaletee e ko saretee. Wooɗi Nulɗo kam oon wo goongante. Ko narrunoomi mo ɗuum kaalanammi yimɓe adunaaru.
27 Ɓe paamaay wo haala Baabiiwo o haalanta ɓe.
28 Ndeen Iisaa wi'i ɓe:
—Nde Ɓii Neɗɗo toownaa fuu, ndeen paamoton miin woni mo ngonumi oon. On paaman du mi waɗirtaa fay huunde e hoore am, ammaa ko Baabiiwo anndini kam, wo ɗuum kaalammi.
29 Nulɗo kam oon ina wondi e am, o yoppaay kam mi perwuɗo, sabo ko weli mo tan ngaɗammi wakkati fuu.

No goonga rimɗinirta

30 Nde Iisaa haalannoo haalaaji ɗi ndeen,
heewɓe ngoonɗinii ɗum.
31 Ndeen Iisaa wi'i Alhuudiyankooɓe goonɗinɓe
ɗum ɓeen:
—Si oɗon keddii e konngol am, wo on taalibaaɓe
am jaati.
32 Ndeen anndoton goonga. Goonga oon du
rimɗinan on.
33 Ɓe njaabii mo:
—Minen, min yuwdi Ibrahiima, abada fay gooto
maraay min. Noy mbiirataa min ndimɗan?
34 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:
—Goonga kaalanammi on: luttoowo fuu wo
maccuɗo luttal.
35 Maccuɗo tabitataa ley wuro, de ɓiɗɗo tabitan
ley maggo faa abada.
36 Si Ɓiɗɗo rimɗinii on, on laatoto rimɓe laaɓuɓe
tal.
37 Miɗo anndi on yuwdi Ibrahiima, ammaa oɗon
piloo warude kam sabo waaju am naataay on.
38 Miin, ko njiirumi Baaba am mbaajotoomi.
Onon, ko narruɗon baaba mooɗon ngaɗoton.
39 Ɓe njaabii mo, ɓe mbi'i:
—Ibrahiima woni baaba amin.
Iisaa wi'i ɓe:
—Si wo on yuwdi Ibrahiima fu on ngollan golle
Ibrahiima.
40 De joonin oɗon piloo warude kam, miin
kaalanɗo on goonga mo narrumi Laamɗo oon.
Ibrahiima kaa waɗaayno hono ɗum.
41 Onon le, wo golle baaba mooɗon ngolloton.
Ɓe mbi'i mo:

—Minen, min nganaa jaali. Baaba gooto min njogii, kam woni Laamɗo.
42 Iisaa wi'i ɓe:
—Si Laamɗo wonnoo baaba mooɗon fu, on njiɗanno kam, sabo to Laamɗo yuurumi, de ngarumi. Mi waddaay hoore am, wo kanko nuli kam.
43 Ko waɗi de on paamataa haala am? Wo sabo on mbaawaa nanude ko kaalammi ɗuum.
44 Onon, Ibiliisa woni baaba mooɗon. Muuyɗe baaba mooɗon ngolloton. O gaɗoowo bar-ko'e gilla fuddoode. O walaa e goonga sabo goonga walaa e makko. Si o fenii fu, jikku makko tan o waɗi, sabo wo o penoowo, wo o baaba fewre du.
45 De miin, saabe miɗo haala goonga waɗi de on ngoonɗinaay kam.
46 Moy e mooɗon waawi felirde kam hakkeeji? Si mi haalii goonga, ko waɗi de on ngoonɗintaa kam?
47 Neddo Laamɗo hettintoo haala Laamɗo. Onon le, on kettintaako sabo on nganaa yimɓe Laamɗo.

No Iisaa ɓurdi Ibrahiima

48 Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:
—Wanaa min kaalii goonga ko min mbi'i a Samariyanke, a gonduɗo e ginnaaru naa?
49 Iisaa jaabii, wi'i:
—Mi wanaa gonduɗo e ginnaaru, miɗo teddina Baaba am. Onon, oɗon kuyfina kam.
50 Miin, mi filantaako hoore am teddeengal. Ina woodi pilantooɗo kam ngal. Oon woni carotooɗo.
51 Goonga kaalanammi on: neddo fuu jokkuɗo konngol am maayataa abada.
52 Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Joonin kaa laaɓanii min a gonduɗo e ginnaaru. Ibrahiima e annabaaɓe fuu maayii, de aan kaa, aɗa wi'a neɗɗo fuu jokkuɗo konngol maa, meeɗataa ɗeɗɗere maayde.
53 Yalla aɗa ɓuri baaba amin Ibrahiima naa? Oon le maayii, annabaaɓe du maayii. Ɗume cikkuɗaa ngonɗaa?
54 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:
—Miin, si hoore am mawninammi, manngu am wo ɓolum. Baaba am mo mbi'oton Laamɗo mooɗon oon, kam mawninta kam.
55 On anndaa mo. Miin kaa, miɗo anndi mo. Si mi wi'ii mi anndaa mo, mi laatake penoowo hono mooɗon. Miɗo anndi mo, miɗo jokki konngol makko.
56 Baaba mooɗon Ibrahiima ina seyorinoo yi'ude nyalaande am. O yi'ii nde, wooɗi o seyake.
57 Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:
—Fay duuɓi capanɗe joy a heɓaay tafon, de a yi'ii Ibrahiima naa?
58 Iisaa jaabii ɓe:
—Goonga kaalanammi on: gilla Ibrahiima tagaaka, miin, miɗo woni.
59 Nde Iisaa wi'unoo ɗum fu, ɓe kooyi kaaye faa ɓe limna ɗum. Ammaa o uddii ley yimɓe, o yalti suudu dewal mawndu nduun.

9

No Iisaa wumtiniri dimdaaɗo e mbumndam

1 Nde Iisaa yahannoo ndeen yi'i gorko dimdaaɗo e mbumndam.
2 Taalibaaɓe makko yami mo:
—Moodibbo, moy lutti de o rimdaa e mbumndam, kanko naa saaraaɓe makko?

3 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:
—Wanaa kanko lutti, wanaa saaraaɓe makko du. Ammaa ɗum waɗii faa baawɗe Laamɗo ɓanga e makko.
4 Ɓaawo nyalooma ina heddii, ina haani ngollen golle Nulɗo kam, sabo jemma waran nde fay gooto waawaa gollude.
5 E ley ko keddiimi e adunaaru ndu, miin woni annoora mayru.
6 Nde o haalnoo ɗum ndeen, o tutti e leydi, o diibunduri tutte ɗeen e loope, o wuji e gite bumɗo oon.
7 O wi'i ɗum:
—Yahu sulmowa luggere wi'eteende Silowam (maanaa majjum woni «Nulaaɗo»).
O sulmowii, o warti imo yi'a.
8 Hoddiiɓe makko, kamɓe e yi'annooɓe mo imo garbina ɓeen, mbi'i:
—Yalla wanaa oo woni jooɗinooɗo ina garbina oon naa?
9 Woɓɓe maɓɓe mbi'i:
—Ɗum kanko!
Woɓɓe du mbi'i:
—Wanaa! Wo nanndi makko!
Gorko oon e hoore muuɗum wi'i:
—Wo miin jaati!
10 Ɓe mbi'i mo:
—Noy mbumtirɗaa?
11 O jaabii:
—Gorko bi'eteeɗo Iisaa diibunduri loope, wuji e gite am, wi'i kam mi yaha luggere Silowam mi sulmowoo, de culmowiimi, mbumtumi.
12 Ɓe mbi'i mo:
—Toy gorko oon woni?
O wi'i:

—Mi anndaa.

No Farisa'en yamiri bumtinaaɗo oon

13 Ndeen ɓe njaari bumnooɗo oon to Farisa'en.
14 Nde Iisaa diibundurnoo loope de wumtini mo
ndeen, wo nyalaande fowteteende.
15 Ndeen Farisa'en du yami mo:
—Noy mbumtirɗaa?
O wi'i ɓe:
—O wujii loope e gite am, culmiimi de mbum-
tumi.
16 Farisa'en woɓɓe mbi'i:
—Gorko oon yuuraay to Laamɗo sabo o jokkaay
yamiroore nyalaande fowteteende.
Woɓɓe mbi'i:
—Noy neɗɗo jom hakke waawiri waɗirde kaay-
eefiiji hono ɗi?
Ndelle ɓe luuri dow majjum.
17 Farisa'en ɓeen yami bumnooɗo oon katin:
—Aan le, ɗume mbi'ataa dow makko, e ko o
wumtini ma ɗuum?
O jaabii ɓe, o wi'i:
—Wo o annabaajo.
18 Ammaa e ɗuum fuu hooreeɓe Alhu-
udiyankooɓe ɓeen njaɓaay wo o bumnooɗo de
o wumtinaa faa ɓe noddi saaraaɓe makko.
19 Ɓe yami ɗum'en:
—Ooɗo wo ɓiɗɗo mooɗon naa? Mbiiɗon wo e
mbumndam o rimdaa naa? Ndelle noy o wumtiri
joonin?
20 Saaraaɓe ɓeen njaabii, mbi'i:
—Miɗen anndi o ɓii amin, e mbumndam du o
rimdaa.
21 Ammaa no o wumtiri joonin, min anndaa.
Min anndaa du moy wumtini mo. Kanko du o

mawɗo, yamee mo! Imo waawi jaabanaade hoore makko.

22 Saaraaɓe makko mbi'ii noon sabo iɓe kula hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. Sabo dey, tawi hooreeɓe ɓeen ndewrii mbi'i neɗɗo fuu biiɗo Iisaa woni Almasiihu oon, riiwete wurtoo waajordu.

23 Ɗum waɗi de saaraaɓe makko ɓeen mbi'i: «O mawɗo, yamee mo!»

24 Farisa'en nodditi bumnooɗo oon, mbi'i mo:

—Teddin Laamɗo, haalu goonga! Minen kaa miɗen anndi gorko oon wo jom hakke.

25 O jaabii ɓe, o wi'i:

—Si o jom hakke du, miin kaa, mi anndaa. Gootel tan anndumi: mi bumnooɗo, de joonin mi wumtii.

26 Ɓe mbi'i mo:

—Ɗume o waɗi e maaɗa? Noy o wumtiniri ma?

27 O jaabii ɓe:

—Mi haalaniino on ɗum, de on njaɓaay. Ko waɗi de oɗon njiɗi hettindaade ɗum katin? Yalla onon du, oɗon njiɗi laataade taalibaaɓe makko naa?

28 Ɓe njenni mo, de ɓe mbi'i mo:

—Aan woni taalibaajo makko! Minen kaa, min taalibaaɓe Muusaa.

29 Minen, miɗen anndi Laamɗo haaldii e Muusaa, de kanko kaa, min anndaa fay to o yuurata.

30 Gorko oon jaabii ɓe, wi'i:

—Hey, ko haaynii! O wumtinii kam. Onon, oɗon mbi'a on anndaa to o yuurata!

31 Eɗen anndi Laamɗo jaabantaako luttuɓe, ammaa imo jaabanoo kulɗo mo, gaɗoowo muuyɗe makko.

32 Abada nanaaka bumtindo dimdaado e mbum-
ndam.
33 Si wanaa to Laamdo gorko oon yuuri, o
waawataa wadude faa'e.
34 Ɓe mbi'i mo:
—Aan le, a fuu ley hakkeeji ndimedaa! De ada
waajoo min naa?
Ɓe mburtini mo yaasin.

Haala mbumndam ɓerde

35 Iisaa nani ɓe mburtinii mo, yi'i mo katin, yami
mo:
—Aan le, ada goondini Ɓii Nedɗo oon naa?
36 O jaabii, o wi'i:
—Joomam, moy woni oon faa mi goondina dum?
37 Iisaa wi'i mo:
—A yi'ii mo. Kaaldoowo e maada oon woni
kanko.
38 O wi'i:
—Joomam, mido goondini!
O sujidani dum.
39 Ndeen Iisaa wi'i mo:
—Saraade waddi kam ley adunaaru ndu, faa
wumɓe nji'a, yi'ooɓe du mbuma.
40 Farisa'en tawanooɓe doon ɓeen, nani haala
kaan, de yami mo:
—Minen le, min wumɓe naa?
41 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:
—Si on wumɓe, on ngalaano hakke. De ko
mbiidon joonin odon nji'a duum, hakke moodon
heddake.

10

Haala duroowo lobbo

1 —Goonga kaalanammi on: neɗɗo fuu naatuɗo
hoggo baali de naatiraay dammbugal wo gujjo, wo
janoowo.
2 Ammaa naatirɗo dammbugal oon, kam woni
duroowo baali ɗiin.
3 Kayboowo dammbugal oon udditanan mo,
baali ɗiin kettindoo daande makko. O noddira
baali makko ɗiin, mbaalu fuu e innde muuɗum, o
wurtina ɗi.
4 Nde o wurtini ɗi fuu, o ardoto ɗi de ɗi njokka
mo, sabo iɗi anndi daande makko.
5 Ɗi njokkataa janano, ɗi ndoggan ɗum sabo ɗi
anndaa daande muuɗum.
6 Iisaa banndani ɓe banndol ngol, de ɓe paa-
maay ko o muuyiri ngol.

No Iisaa wi'iri kam woni duroowo lobbo

7 Iisaa wi'i ɓe katin:
—Goonga kaalanammi on, miin woni dammbu-
gal hoggo baali.
8 Artiiɓe kam warude ɓeen fuu wo wuyɓe, wo
yanooɓe, ammaa baali ɗiin kettindanaaki ɓe.
9 Miin woni dammbugal. Neɗɗo fuu naatirɗo
kam, hisan, naatan, yaltan, heɓan durdude.
10 Gujjo warataa si wanaa faa wujja, hirsa,
bonna. Miin kaa, mi warii faa yimɓe keɓa nguurn-
dam, ɓe mbuura nguurndam kiɓɓuɗam ɗam fay
huunde nyakaay.
11 Miin woni duroowo lobbo. Duroowo lobbo
woni kokkoowo yonki muuɗum saabe baali
muuɗum.
12 Adaaɗo durngo le, walaa ko wonani ɗum e
dammuuli ɗiin. Si yi'ii suundu fu, yoppan ɗi
dogga. Suundu nduun nannga ko nanngata, ked-
diiɗi ɗiin du caakoo.

13 Adaaɗo durngo oon doggan yoppa ɗi sabo o
joƃeteeɗo tan, o hillaaka e majji.
14 Miin woni duroowo lobbo. Miɗo anndi baali
am, baali am du ina anndi kam.
15 Hono noon du Baabiiwo anndiri kam, miin du
miɗo anndi ɗum. Mi hokkitiran yonki am saabe
baali am ɗiin.
16 Miɗo jogii baali goɗɗi katin ɗi ngalaa ley hoggo
ngoon. Ɗiin du sanaa mi wadda ɗi. Ɗi kettin-
doo daande am, ɗi fuu ɗi laatoo coggal gootal,
duroowo gooto.
17 Baabiiwo ina yiɗi kam sabo mi hokkan yonki
am, de sakitoo mi hewta ki katin.
18 Fay gooto ittantaa kam ki. Miin e hoore am
hokkitirta ki. Miɗo jogii baawɗe hokkitirde ki.
Miɗo jogii baawɗe wartirde ki. Yamiroore nde
yuuri to Baaba am.
19 Haalaaji ɗiin ƃeydi waddundurde
Alhuudiyankooƃe.
20 Heewƃe maƃƃe ina mbi'a:
—Wo o gonduɗo e ginnaaru, wo o kaaŋaaɗo. Ko
waɗi de oɗon kettindanoo mo?
21 De woƃƃe du ina mbi'a:
—Waajuuji ɗii le nganaa waajuuji gonduɗo e
ginnaaru. Yalla ginnaaru ina waawi wumtinde
bumɗo naa?

No Alhuudiyankooƃe calorii goonɗinde Iisaa

22 Wakkati oon iidi miccinoori laamnugol suudu
dewal mawndu waɗii Urusaliima. Ɗum hawrii e
dabbunde.
23 Ɗo suudu dewal mawndu ɗoon, Iisaa ina yiil-
too ley danki Suleymaana kiin.
24 Ndeen Alhuudiyankooƃe piilii mo, mbi'i mo:

—Faa ndey ittantaa min wemmbere? Haalan min faa laaɓa, aan woni Almasiihu naa?
25 Iisaa jaabii ɓe:
—Mi haalanii on, de on ngoondinaay. Golleeji di ngollirmi e innde Baaba am diin, kanji ceedantoo kam.
26 Onon le, on ngoondinaay sabo on nganaa baali am.
27 Baali am ina kettindoo daande am. Mido anndi di, idi njokka kam.
28 Mido hokka di nguurndam nduumiidam, di mbaatataa abada. Fay gooto ittataa di e junngo am.
29 Baabiiwo kokkudo kam di oon ɓuri huunde fuu teddude. Fay gooto waawaa ittude di e junngo Baaba am.
30 Miin e Baabiiwo, wo min gootum.
31 Alhuudiyankooɓe kooyi kaaye katin faa paddа mo.
32 Iisaa wi'i ɓe:
—Mi gollii yeeso moodon golleeji lobbi keewdi yuurudi e Baabiiwo. E ley golleeji diin, saabe oye e majji paddirton kam kaaye?
33 Alhuudiyankooɓe ɓeen njaabii mo:
—Wanaa saabe golleeji lobbi min paddirte kaaye, de wo saabe ko mbonkotodaa Laamdo duum. Aan wo a neddo, de a wadii hoore maa a Laamdo.
34 Iisaa jaabii ɓe:
—Yalla winndaaka ley Dewtere mon toon: Laamdo wi'ii «onon on laamdo'en»?*
35 Laamdo noddirii ɓe haaldi ɓeen laamdo'en. Ko Binndi diin mbi'i duum sottataa.

---

* **10:34** Jabuura 82.6.

36 Baabiiwo suɓii kam, seni kam† de nuli
kam e adunaaru ndu. Ndelle noy mbiiroton
mi mbonkake Laamɗo saabe ko mbiimi mi Ɓii
Laamɗo?
37 Si mi gollaay golleeji Baaba am, taa
ngoonɗinee kam.
38 De si miɗo golla ɗi, fay si on ngoonɗintaa kam,
ngoonɗinee golleeji ɗi faa anndon, faa paamon
Baabiiwo ina woni e am, miin du miɗo woni e
muuɗum.
39 Ɓe pilii nanngude mo katin de o hisi e juuɗe
maɓɓe.
40 O yehi gere ooto gooruwol Urdun nokku ɗo
Yaayaa lootannoo lootagal batisima arande ɗoon
katin, o ɓooyti toon.
41 Yimɓe heewɓe ngari to makko, mbi'i:
—Yaayaa waɗaay maande haayniinde fay
wootere. De ko o haali e gorko oon ɗuum fuu
goonɗii.
42 Yimɓe heewɓe ngoonɗini Iisaa toon.

11

Haala maayde Laajaru

1 Gorko nyawɗo bi'eteeɗo Laajaru ina woni
wuro Baytaniya, kam e banndiraaɓe muuɗum
rewɓe Mariyama e Marta.
2 Mariyama oon woni joornooɗo nebbam
uurɗam dow Joomiiwo de mooytiri koyɗe makko
sukundu muuɗum. Laajaru nyawɗo oon wo
sakiike makko gorko.

---

† **10:36** E ley geresankoore haala Senude kaan ina holla ko Laamɗo suɓii de senndi faa golla muuyɗe muuɗum.

3 Banndiraaɓe makko rewɓe ɓeen neli e Iisaa,
mbi'i:
—Joomii amin, yigoo maa mo korsinɗaa oon
nyawii.
4 Nde Iisaa nannoo ɗum ndeen, wi'i:
—Nyawu ngu wanaa nyawu saate. Nyawu
ngu wo tabintinoowu manngu Laamɗo, faa Ɓii
Laamɗo mawninee saabe maggu.
5 Iisaa ina horsini Laajaru e banndiraaɓe
muuɗum rewɓe, Marta e Mariyama.
6 Ko o nani Laajaru sellaa ɗuum fu, haɗaay mo
jooɗaade ɗo o wonnoo ɗoon faa waɗi balɗe ɗiɗi.
7 Caggal ɗuum, o wi'i taalibaaɓe makko:
—En pornyoo Yahuudiya!
8 Taalibaaɓe ɓeen njaabii mo, mbi'i:
—Moodibbo, ɓooyaa fey ko Alhuudiyankooɓe
pilii wardude ma kaaye toon, de a fornyoto toon
katin naa?
9 Iisaa jaabii, wi'i:
—Wanaa wakkatiiji sappo e ɗiɗi ngoni ley
nyalooma naa? Si neɗɗo ina yaha nyalooma
fu, fergataako sabo ina yi'a annoora adunaaru
ndu.
10 Ammaa si neɗɗo ina yaha jemma fu, fergoto
sabo annoora walaa e muuɗum.
11 Gaɗa o haalii haalaaji ɗiin, o wi'i ɓe:
—Yigoo men Laajaru ɗaanake, mi yahan mi find-
inowa mo.
12 Taalibaaɓe ɓeen mbi'i:
—Joomii amin, si tawii wo o ɗaani ni, o daɗan.
13 Ammaa wo haala maayde Laajaru o haali.
Kamɓe ɓe miilii wo haala ɗoyngol o haali.
14 Iisaa laaɓinani ɓe:
—Laajaru heddaaki!

15 Mi seyorake saabe moodon ko mi tawaaka
toon duum faa ngoondinon. Woodi jonkaa, en
njaha to makko.
16 Ndeen Tomaa noddirteedo Funereejo oon wi'i
taalibaaɓe woɓɓe ɓeen:
—En njaada e Joomii en enen du faa maayden e
muudum.

No Iisaa wi'iri kam woni ummital e nguurndam

17 Nde Iisaa yottinoo toon fu, tawi wadii baldе
nay ko Laajaru uwiraa.
18 Hakkunde Baytaniya e Urusaliima ɓuraa
hono kilooji tati.
19 Alhuudiyankooɓe heewɓe ngari to Mariyama
e Marta faa mbaaltina ɓerde muɓɓen e maayde
sakiike muɓɓen.
20 Nde Marta nannoo Iisaa ina wara ndeen, yehi
jakkitowii dum. Mariyama kaa heddii ley suudu
toon na joodii.
21 Marta wi'i Iisaa:
—Joomam, sini ada wonnoo do, minyam gorko
oon maayataano.
22 De fay joonin du mido anndi huunde fuu ko
ŋaaridaa Laamdo, wadante.
23 Iisaa wi'i mo:
—Minya gorko oon ummitoto.
24 Marta wi'i:
—Mido anndi o ummitoto nyannde ummital,
nyalaande sakitotoonde.
25 Iisaa wi'i mo:
—Miin woni ummital, miin woni nguurndam.
Nedɗo fuu goondindo kam, fay si maayi, wuuran.
26 Goondindo kam de heɓi nguurndam saabe am
fu, maayataa abada. Ada goondini dum naa?

27 O jaabii, o wi'i:
—Ayyo Joomam! Miɗo goonɗini aan woni
Almasiihu Ɓii Laamɗo bi'anooɗo waran ley
adunaaru ndu oon.
28 Nde Marta haalnoo ɗum fu, yehi noddowi
minyum Mariyama, haalani ɗum, wi'i:
—Moodibbo warii, imo nodde.
29 Nde Mariyama nannoo ɗum ndeen, henyii
law, nootowii.
30 Tawi ɗum fuu Iisaa naataayno wuro ngoon
tafon. Imo heddii ɗo Marta jakkitinoo mo ɗoon.
31 Alhuudiyankooɓe ina ngondi e Mariyama ley
suudu, ina mbaaltina ɓernde muuɗum. Ɓe nji'i
o gurbitii, o yalti. Ɓe njokki mo. Ɓe miilii o
woyowan dow saabeere toon.
32 Mariyama yottii ɗo Iisaa woni ɗoon, yi'i mo
tan, hippii ɗakkol koyɗe makko, wi'i mo:
—Joomam, sini aɗa wonnoo ɗo, minyam gorko
oon maayataano.
33 Nde Iisaa yiinoo Mariyama e Alhu-
udiyankooɓe wonduɓe e muuɗum ɓeen ina
mboya ndeen, ɓernde muuɗum heccidi sanne,
torrii sanne.
34 O wi'i:
—Toy ndesuɗon mo?
Ɓe njaabii:
—Joomii amin, war ndaar!
35 Iisaa woyi.
36 Alhuudiyankooɓe ɓeen mbi'i:
—Ndaaree no o foti horsinirde mo.
37 Woɓɓe maɓɓe mbi'i:
—Imo woodunoo baawɗe wumtinde bumɗo, de
o waawaa haɗude Laajaru maayde naa?

No Iisaa iirtiniri Laajaru

38 Ɓernde Iisaa heccidi katin, yehi tiimoyde
saabeere ndeen. Saabeere ndeen wo loho uddi-
raako hayre.
39 Iisaa wi'i:
—Ittee hayre ndeen!
Marta, sakiike maaydo oon, wi'i mo:
—Joomam, tawan o luuɓii joonin, sabo hannden
woni baldе nay ko o wattiraa toon.
40 Iisaa jaabii mo:
—Yalla mi wi'aay ma, si a goondinii, a yi'an
manngu Laamdo?
41 Ɓe itti hayre ndeen. Iisaa tiggitii kammu, wi'i:
—Baabiiwo, mido yettire ko njaabanidaa kam
duum.
42 Miin kaa, mido anndi nyannde fuu ada jaa-
banoo kam. Ammaa wo saabe yimɓe fiiliiɓe kam
ɓeen wadi de kaaldirmi ni, faa ɓe ngoondina aan
nuli kam.
43 Caggal haalaaji diin, o yeewnii semmbe, o wi'i:
—Laajaru, wurta yaasin!
44 Maaydo oon wurtii, juude muudum e koyde
mum ina piilaa leppi, yeeso muudum du ina sud-
dii. Iisaa wi'i ɓe:
—Kaɓɓitee mo, njoppon mo o yaha!

No waalde Saahiiɓe dawriri faa nannga Iisaa (Matta 26.1-5, Marku 14.1-2, Lukka 22.1-2)

45 Heewɓe e Alhuudiyankooɓe warnooɓe to
Mariyama ɓeen nji'i ko Iisaa wadi duum, de
ngoondini dum.
46 Ammaa woɓɓe maɓɓe njehi to Farisa'en, kaal-
tani dum'en ko Iisaa wadi duum.

47 Ndeen Farisa'en e hooreeɓe almaami'en
kawrunduri waalde Saahiiɓe ndeen, mbi'i:
—Gorko o ina waɗa kaayeefiiji keewɗi. Noy
ngaɗeten?
48 Si en njoppirii mo nii fu, jamaa oon fuu
goonɗinan mo. Ndeen kaa, Romankooɓe ngaran
mbonna nokku meeɗen ceniiɗo e lenyol meeɗen
ngol.
49 Gooto maɓɓe bi'eteeɗo Kayafas, laatiiɗo Al-
maami Mawɗo e hitaande ndeen, wi'i ɓe:
—Onon kaa on anndaa fay huunde.
50 On anndaa neɗɗo gooto maayana yimɓe fuu
ɓuri wooɗude e meeɗen diina lenyol meeɗen fuu
halka.
51 Tawi ko o haali ɗuum yuuraay e hoore makko,
ammaa saabe wo o Almaami Mawɗo hitaande
ndeen, o sappake sanaa Iisaa maayana lenyol
ngool.
52 De wanaa lenyol ngool tan o maayanta. Ko
o maayanta dey wo ɓiɓɓe Laamɗo sankitiiɓe ɓeen
fuu faa o hawrundura ɗum'en laatoo gootum.
53 Gilla nyalooma oon, ɓe ndawridi faa ɓe mbara
mo.
54 Ɗum waɗi de Iisaa seli yiiltaade hakkunde
Alhuudiyankooɓe. O yuwi ɗo o wonnoo ɗoon,
o yehi ngalluure wi'eteende Efrayim hettunde e
ladde. O jooɗodii toon e taalibaaɓe makko.
55 Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Falt-
agol ndiin ɓadake. Heewɓe e yimɓe leydi ndiin
njehi Urusaliima faa laamna ko'e muɓɓen gilla iidi
ndiin yottaaki.
56 Iɓe piloo Iisaa. Iɓe keddii ley suudu dewal
mawndu nduun, iɓe kaalda, iɓe mbi'a:

—Oɗon miiloo o waran e iidi ndiin naa on mi-
ilaaki?
57 Tawi hooreeɓe almaami'en e Farisa'en
njamiriino neɗɗo fuu anndude to o woni haala
faa o nanngee.

12

No Mariyama joordi nebbam dow koyɗe Iisaa
(Matta 26.6-13, Marku 14.3-9)

1 Balɗe jeegom fadde iidi Faltagol yottaade,
Iisaa yehi Baytaniya ɗo Laajaru mo o iirtinnoo e
maayde oon jeyaa ɗoon.
2 Ɓe ndefani mo nyaamdu ɗoon. Marta gollani
ɓe, Laajaru du wo gooto e nyaamdooɓe e Iisaa
ɓeen.
3 Ndeen Mariyama hooyi feccere liitere nebbam
laaɓuɗam, uurɗam, tiiɗuɗam coggu, joori ɗam
dow koyɗe Iisaa, mooytiri ɗe sukundu muuɗum.
Suudu nduun fuu heewi uurngol nebbam ɗaam.
4 Gooto e taalibaaɓe Iisaa ɓeen, ɗum woni Yahu-
uda Isikariyotto jambotooɗo mo oon, wi'i:
5 —Ko waɗi de nebbam ɗam sonnaaka buuɗi
cardi keme tati,* hokkee talkaaɓe?
6 O wiiraay noon saabe imo yurmoo talkaaɓe,
ammaa saabe wo o gujjo waɗi de o wi'i noon.
Kanko woni kawjotooɗo dannga jawdi maɓɓe, imo
woowi wujjude ko resaa ley toon.
7 Iisaa wi'i:
—Celee debbo o. O resii ɗam faa nyannde ngat-
teteemi e saabeere.

* **12:5** Buuɗi cardi keme tati ina fota e njobdi neɗɗo hitaande.

8 Si goonga, talkaaɓe ina tawdee e mooɗon
wakkati fuu. De miin kaa, mi tawdataake e
mooɗon wakkati fuu.

No hooreeɓe almaami'en anniyorii warude Laajaru

9 Alhuudiyankooɓe heewɓe paami Iisaa ina
woni Baytaniya, njehi toon. Wanaa saabe Iisaa
tan ɓe njahani toon, wo faa ɓe nji'a Laajaru iirti-
naaɗo oon du.
10 Ndeen hooreeɓe almaami'en ndawridi
mbaran Laajaru du,
11 sabo Alhuudiyankooɓe heewɓe na cela
jokkude ɓe ina ngoondina Iisaa saabe Laajaru.

No Iisaa naatiri Urusaliima (Matta 21.1-11, Marku 11.1-11, Lukka 19.28-40)

12 Jaango majjum, jamaa keewɗo wari hawrude
e iidi ndiin nani Iisaa wo garoowo Urusaliima.
13 Ɓe kooyi licce tamarooje, ɓe njakkitowii mo.
Iɓe yeewnoo, iɓe mbi'a:
—Jettooje e barke ngoodanii garɗo e dow innde
Joomiraaɗo oon!† Jettooje ngoodanii mo, kanko
kaananke Israa'iila!
14 Iisaa heɓi molel araawa, waɗɗii ngel. Ɗum foti
e ko Binndi ɗiin mbi'i:
15 «Taa kulee onon yimɓe ngalluure Siyona!
Ndaaree, kaananke mooɗon ina wara,
ina waɗɗii molel araawa.»‡
16 Wakkati oon taalibaaɓe makko ɓeen
paamaayno ko ɗum woni. Ammaa gaɗa Iisaa
teddinaama, ɓe miccitii ko sappanoo e dow makko
ley Binndi ɗiin ɗuum e no ɗum fuu ɗum hawriri e
ko yimɓe ɓeen ngaɗani mo.

---

† **12:13** Jabuura 118.25-26. ‡ **12:15** Jakariyaa 9.9.

17 Jamaa tawdanoodo e Iisaa nde noddunoo Laa-
jaru e ley saabeere de iirtinii dum ndeen, kam'en
du ina kumpita yimɓe kabaaru oon.
18 Ɗuum wadi de yimɓe heewɓe njehi njakkitowii
mo sabo ɓe nanii o wadii maande haayniinde
ndeen.
19 Ndeen Farisa'en mbi'unduri:
—On nji'ii, walaa fuu ko mbaawanden mo.
Ndaaree no aduna oo fuu jokkiri mo.
20 Woodi, ina woodi yuuruɓe leydi Geres tawaaɓe
hakkunde warɓe Urusaliima faa ndewa Laamdo
ley baldе iidi deen.
21 Ɓe ɓattitii Filipu jeyaado Baytisayda ley leydi
Galili, ɓe mbi'i dum:
—Joomii amin, miden njidi yi'ude Iisaa.
22 Filipu yehi haalanowi Andire. Ɓe njottinowi
haala kaan Iisaa.
23 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:
—Wakkati mo Laamdo hollata teddeengal Ɓii
Nedɗo oon yottake.
24 Goonga kaalanammi on: si wabbere alkama
uwake e leydi de nyolaay fu, heddoto wo wabbere
wootere. Ammaa si nde uwake e leydi nde nyolii
fu, nde riman faa heewa.
25 Nedɗo fuu jidɗo yonki muudum, mursan ki,
ammaa jeebiido yonki mum e adunaaru ndu,
damman ki, heɓan nguurndam nduumiidam.
26 Si nedɗo ina yidi gollande kam fuu, jokka kam.
Ɗo ngonumi fuu, doon golloowo am du wonata.
Baabiiwo teddinan gollanoowo kam.

No Iisaa sapporii maayde muudum

27 —Joonin ɓernde am torrake. Ɗume mbi'ammi?
Mi wi'an Abba hisinam e wakkati o naa? Mi

waawaa wi'ude noon sabo wakkati o ni waddi kam.
28 Abba, mawnin innde maa.
Ndeen daande yuuri dow kammu wi'i:
—Mi mawninii nde, mi mawninan nde katin.
29 Nde yimɓe darinooɓe ɗoon ɓeen nannoo daande ndeen, mbi'i ɗum wo riggaango kammu. Woɓɓe mbi'i:
—Maleyka haaldi e makko!
30 Iisaa wi'i ɓe:
—Wanaa saabe am daande ndeen wardi, wo saabe mooɗon.
31 Joonin adunaaru ndu sarete. Joonin laamiiɗo adunaaru bonɗo oon faɗɗete yaasin.
32 Miin le, si mi toownaama e leydi ndi, mi fooɗan yimɓe fuu ngara to am.
33 Tawi haalaaji ɗiin o sapporii no o maayrata.
34 Yimɓe ɓeen njaabii mo, mbi'i:
—Tawreeta oon anndinii min Almasiihu wo duumotooɗo. Noy aan mbiirataa sanaa Ɓii Neɗɗo oon toownee? Moy woni Ɓii Neɗɗo oon?
35 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:
—Annoora ina wondi e mooɗon wakkati seeɗa tafon. Njahon gilla annoora ina heddii e mooɗon, taa nimre hippoo on. Jahoowo ley nimre anndaa ɗo yahata.
36 Ngoonɗinee annoora gilla imo wondi e mooɗon yalla oɗon laatoo ɓiɓɓe annoora.

No yimɓe calorii goonɗinde Iisaa

Iisaa haalu ɗum tan, yehi suuɗowii ɓe.
37 Maandeeji kaayniiɗi ɗi o waɗi yeeso maɓɓe ɗiin fuu, waɗaay de ɓe ngoonɗini mo,
38 faa haala annabi Esaaya kaan tabita:

«Joomiraaɗo, moy goonɗini waaju amin oon?
Moy ɓanginanaa baawɗe Joomiraaɗo?»§
39 Ɓe mbaawaano goonɗinde, sabo Esaaya wi'iino
du:
40 «Laamɗo wumnii gite maɓɓe,
yoornii ɓerɗe maɓɓe,
taa gite maɓɓe nji'a,
taa ɓerɗe maɓɓe paama,
taa ɓe tuuba, de o danna ɓe.»*
41 Esaaya wi'ii ɗum nde yiinoo darja Iisaa, de haali
haala makko.
42 Ammaa ɗum fuu e laataade, hooreeɓe Al-
huudiyankooɓe heewɓe ngoonɗinii Iisaa. De
wo saabe Farisa'en waɗi de ɓe kuli hollude ɓe
ngoonɗinii taa ɓe mburtinee ley waajordu.
43 Sabo yimɓe mana ɓe, ɗum ɓurani ɓe Laamɗo
mana ɓe.
44 Iisaa yeewnii, wi'i:
—Goonɗinɗo kam, wanaa miin tan goonɗini,
ammaa goonɗinii Nulɗo kam oon du.
45 Neɗɗo fuu jiiɗo kam, yi'ii Nulɗo kam oon.
46 Miin, mi warii ley adunaaru ndu wo mi an-
noora, faa goonɗinɗo kam fuu taa heddoo ley
nimre.
47 Si neɗɗo nanii waaju am de jokkaay ɗum fu,
wanaa miin sarotoo ɗum. Sabo mi waraay faa
mi saroo adunaaru, ammaa wo faa mi hisina ndu
ngardumi.
48 Caliiɗo kam de jaɓaay waajuuji am fu, ina jogii
carotooɗo. Haala ka kaalumi kaan sarotoo ɗum
nyalaande sakitotoonde.

§ **12:38** Esaaya 53.1. * **12:40** Esaaya 6.10.

49 Sabo ko kaalumi ɗuum yuuraay e am. Baabiiwo nulɗo kam oon hokki kam yamiroore ko kaalammi e ko mbaajotoomi.
50 Miɗo anndi yamiroore makko ina hokka nguurndam nduumiiɗam. Ɗuum waɗi de ko kaalumi ɗuum fuu, wo ko Baabiiwo wi'i kam mi haala.

13

No Iisaa lootiri koyɗe taalibaaɓe muuɗum

1 Gilla iidi Faltagol yottaaki, Iisaa ina anndi wakkati mo dillata adunaaru faa yeccoo to Baabiiwo oon warii. To adunaaru ga imo yiɗi yimɓe makko, imo yiɗi ɓe kaddi njinngu fuu.
2 Wakkati mo ɓe kiirtotoo oon, Ibiliisa watti e ɓernde Yahuuda ɓii Simon Isikariyotto jambaade mo.
3 Iisaa na anndi Baabiiwo wattii huunde fuu e junngo muuɗum, ina anndi to Laamɗo yuuri, to Laamɗo yeccotoo du.
4 O ummii e hiraande ndeen, o ɓortii saaya makko, o hooyi gudel, o fiili e makko.
5 Ndeen o wayli ndiyam e kaakol lootorkol, o naati e lootude koyɗe taalibaaɓe makko, imo yiggira ɗe gudel ngel o fiilii ngeel.
6 Nde o yottinoo Simon Piyeer ndeen, wi'i mo:
—Joomam, aan lootata koyɗe am naa?
7 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—A faamaay ko ngaɗammi ɗuum tafon, de a faamowan caggal joonin.
8 Piyeer wi'i mo:
—A lootataa koyɗe am abada!
Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si mi lootanaay ma koyɗe maa fu, a walaa ngeɗu to am.

9 Simon Piyeer wi'i mo:

—Joomam! Si wo noon, taa haaɗu e koyɗe am tan, lootu juuɗe am e hoore am du.

10 Iisaa wi'i mo:

—Lootiiɗo fuu wo laaɓuɗo. Walaa ko lootee si wanaa koyɗe muuɗum tan. Onon on laaɓuɓe, de wanaa on fuu.

11 Tawi imo anndi jambotooɗo mo oon. Ɗum waɗi de o wi'i wanaa on fuu ngoni laaɓuɓe.

12 Nde Iisaa lootunoo koyɗe maɓɓe ndeen, hooyi saaya muuɗum, ɓornii, jooɗii katin, wi'i ɓe:

—On paamii ko ngaɗumi on ɗuum naa?

13 Oɗon noddira kam «Moodibbo», oɗon noddira kam «Joomam». Ko mbi'oton ɗuum wo goonga, sabo ɗuum ngonumi.

14 Ndelle, miin Joomii on, miin Moodibbo, mi lootii koyɗe mon, tilay onon du lootunduron koyɗe.

15 Ko ngaɗumi on ɗuum wo tindinoore faa onon du, ngaɗunduron hono ko ngaɗumi on ɗuum.

16 Goonga kaalanammi on: maccuɗo ɓuraa joomum teddude, nulaaɗo du ɓuraa nulɗo ɗum.

17 Joonin kaa on paamii ɗum. Sini on njokkirii noon fu, barke na woodanii on.

18 Wanaa haala mon on fuu kaalumi. Miɗo anndi ɓe cuɓiimi ɓeen, de sanaa ko Binndi ɗiin mbi'i ɗuum tabita: «Nyaamduɗo e am oon, kam latiri kam teppere muuɗum.»*

---

* **13:18** Jabuura 41.10.

19 Gilla joonin miɗo haalana on ɗum, fadde
majjum e yottaade, faa nde ɗum yottii fuu,
ngoonɗinon miin woni mo ngonumi.
20 Goonga kaalanammi on: neɗɗo fuu jaɓɓiiɗo
mo nulumi, jaɓɓake kam. Neɗɗo fuu jaɓɓiiɗo kam,
jaɓɓake Nulɗo kam oon du.

No Yahuuda jamborii Iisaa
(Matta 26.20-25, Marku 14.17-21, Lukka 22.21-23)

21 Caggal Iisaa haalii haalaaji ɗi fu, ɓernde
muuɗum metti sanne, wi'i:
—Goonga kaalanammi on: gooto mooɗon jam-
boto kam.
22 Taalibaaɓe ɓeen yeewunduri. Ɓe paamaay mo
o haalata haala mum.
23 Gooto e taalibaaɓe ɓeen, mo Iisaa horsini oon,
ina jooɗii ɗakkol muuɗum.
24 Simon Piyeer tamyani mo gite o yama Iisaa
haala moy haalata.
25 Taalibbo oon wahii ɗakkol makko, wi'i:
—Joomam, ɗum wo moye mbi'ataa?
26 Iisaa jaabii, wi'i:
—Mo kokkammi lonngere nde cuuwammi nde
oon.
O suuwi nde, o hokki Yahuuda ɓii Simon
Isikariyotto oon.
27 Nde Yahuuda jaɓunoo lonngere ndeen,
Seyɗaani naati ɗum. Iisaa wi'i mo:
—Waɗu ko ngaɗataa ɗuum law!
28 Tawi fay gooto e jooɗiiɓe ɗoon ɓeen faamaay
ko Iisaa haalani mo ɗuum.

29 Sabo ko Yahuuda tiigii dannga ceede maɓɓe
ɗuum, yoga miilii Iisaa wi'i o somonowoo iidi, naa
danya ko o hokki talkaaɓe.
30 Nde Yahuuda nanngunoo lonngere ndeen fu,
yalti wakkati oon pay. Wo ɗum jemma.

Haala yamiroore heyre

31 Nde Yahuuda wurtinoo ndeen, Iisaa wi'i:
—Joonin Ɓii Neɗɗo teddinaama, Laamɗo du ted-
diniraama saabe makko.
32 Si Laamɗo teddiniraama saabe makko,† kam
du teddinan mo e hoore muuɗum, teddinan mo
law.
33 Sukaaɓe am, miɗo wondi e mooɗon seeɗa
tafon. On piloto kam. Miɗo wi'a on joonin hono
ko mbi'unoomi Alhuudiyankooɓe: on mbaawaa
yaade to njahammi toon.
34 Miɗo hokka on yamiroore heyre: njiɗunduree! Hono no njiɗirmi on ni, onon du njiɗunduron noon.
35 Wo noon yimɓe fuu annditirta wo on taal-
ibaaɓe am, ko njiɗundurɗon ɗuum.

No Iisaa holliri Piyeer wi'an anndaa ɗum (Matta 26.31-35, Marku 14.27-31, Lukka 22.31-34)

36 Simon Piyeer wi'i mo:
—Joomam, toy njahataa?
Iisaa jaabii mo:
—To njahammi joonin toon, a waawaa jokkude
kam. De caggal joonin a jokkowan kam!
37 Piyeer wi'i mo:

---

† **13:32** Fuɗɗoode aaya 32, «Si Laamɗo teddiniraama saabe makko», tawaaka e ɗereeji ɓurɗi fuu ɓooyude ɗiin.

—Joomam, ko wadi de mi waawaa jokkude ma
joonin? Yonki am kokkitirammi saabe maada.
38 Iisaa jaabii mo:
—Yalla a hokkitiran yonki maa saabe am naa?
Goonga kaalanammaami: fadde ndontoori e jog-
gude a wi'an a anndaa kam kile tati.

14

No Iisaa wi'iri kam woni laawol

1 Iisaa wi'i taalibaaɓe muudum ɓeen:
—Taa umminee hakkillooji mon. Ngoondinee
Laamdo, ngoondinee kam miin du.
2 Cuudi keewdi ina ngoni ley wuro Baaba am. Si
dum wanaano goonga mi haalantaa on dum. Mi
yahan, mi moyyinanowa on nokku toon.
3 Ndelle, si mi moyyinanowii on nokku, mi
wartan katin mi hooya on faa onon du ngonon to
ngonammi toon.
4 Odon anndi laawol njahoowol to njahammi
toon.
5 Tomaa wi'i mo:
—Joomii amin, min anndaa to njahataa, noy min
anndirta laawol muudum?
6 Iisaa jaabii mo:
—Miin woni laawol, miin woni goonga, miin
woni nguurndam. Fay gooto waawaa yahude to
Baabiiwo si rewaay to am.
7 Si odon anndi kam, on anndan Baaba am oon
du. Gilla joonin odon anndi mo, on nji'ii mo du.
8 Filipu wi'i mo:
—Joomii amin, hollu min Baabiiwo, duum ina
heya min.
9 Iisaa wi'i mo:

—Filipu, no ngondirmi e moodon faa ɓooyi nii
fuu, de faa hannden a anndaay kam naa? Jiido
kam fuu, yi'ii Baabiiwo. Noy mbiirataa: «Hollu
min Baabiiwo»?
10 Yalla a goondinaay mido woni e Baabiiwo,
Baabiiwo du ina woni e am naa? Waajuuji di
mbaajiimi on diin fuu, yuuraay e hoore am. Wo
Baabiiwo gondo e am oon gollata golle muudum.
11 Ngoondinee kam ko mbiimi mido woni ley
Baabiiwo, Baabiiwo du ina woni ley am. Fay si on
ngoondinaay haala ka, ngoondiniron kam saabe
golleeji diin.
12 Goonga kaalanammi on: nedɗo fuu
goondindo kam, kam du gollan golleeji di
ngollammi diin, gollan ko ɓuri dí, sabo mi yahan
to Baaba am.
13 Mi wadanan on huunde fuu ko ŋaaridon
Laamdo saabe am. Mi wadan dum faa Baabiiwo
teddiniree saabe Biddo oon.
14 Si won ko ŋaaridon Laamdo saabe am, mi
wadanan on.

No Iisaa wi'iri nuldan Ruuhu Ceniido

15 —Si odon njidi kam, on njokkan jamirooje am.
16 Mi nyaagoto Baabiiwo hokka on Ballo goddo,
wonda e moodon faa abada.
17 Oon woni Ruuhu Goonga. Adunaaru waawaa
jaɓude mo, sabo nji'ataa mo, anndaa mo. Onon
le, odon anndi mo sabo imo wondi e moodon, o
heddoto ley moodon du.
18 Mi yoppataa on wo on atiime'en. Mi
wartowan to moodon.
19 Si ɓooytii seeda aduna oo yi'ataa kam katin.
De onon kaa, on nji'an kam. Saabe mido wuuri,
onon du on mbuuran.

20 Nyannde ndeen on paaman miɗo woni ley
Baabiiwo, oɗon ngoni e am, miɗo woni e mooɗon.
21 Neɗɗo fuu tiigiiɗo jamirooje am de jokki ɗe,
kam woni jiɗɗo kam. Jiɗɗo kam, Baaba am yiɗan
ɗum. Miin du, mi yiɗan ɗum, mi ɓanginanan ɗum
hoore am.
22 Yahuuda, mo wanaa Yahuuda Isikariyotto
oon, jaabii mo, wi'i:

—Joomam, noy ɓanginirantaa min hoore maa,
tawee a ɓanganaay adunaaru?

23 Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si neɗɗo ina yiɗi kam, jokkan haala am. Baaba
am du yiɗan ɗum. Miin e Baaba am oon min
ngaran to muuɗum min njooɗodoo e muuɗum.
24 Neɗɗo fuu mo yiɗaa kam, jokkataa haala am.
Haala ka nanoton kaan, ka wanaa haala am, wo
ka haala Baabiiwo nulɗo kam oon.
25 Ɗum kaalanammi on gilla miɗo tawdaa e
mooɗon.
26 Ruuhu Ceniiɗo, Balloowo on mo Baabiiwo
nuldata on e dow innde am oon, kam anndinta on
kulle fuu. O miccintinan on ko mbaajinoomi on
ɗuum fuu.
27 Jam njoppidammi on, jam am kokkammi on.
Miin, mi hokkirtaa on no aduna oo hokkirta on ni.
Taa umminee hakkillooji mon, taa kulee.
28 On nanii ko mbiimi on: «mi yahan, de caggal
ɗuum mi warta to mooɗon.» Si on njiɗii kam fu, on
ceyoto ko njahammi to Baabiiwo, sabo Baabiiwo
ɓuri kam teddude.
29 Mi haalanii on joonin gilla ɗum waraay, faa si
ɗum warii fu, ngoonɗinon.

30 Mi haaldataa e moodon ko heewi katin, sabo
laamiido adunaaru bondo oon ina wara. Fay hu-
unde o waawanaa kam.
31 Ammaa ko Baabiiwo yamiri kam, wo duum
ngadammi, faa adunaaru faama mido yidi dum.
Ummee, ndillen do!

15

No Iisaa wi'iri kam woni cabiihi ngoongalaahi

1 —Miin woni cabiihi ngoongalaahi, Baaba am
woni jom ngesa cabiije.
2 Liccal am dimaral fuu o tayan dum. Dimoowal
du fuu, o saltoto dum faa ɓeyda rimude.
3 Onon du, gilla joonin on laaɓuɓe saabe waaju
mo mbaajiimi on oon.
4 Ngonee e am, miin du mi wonan e moodon.
Hono no liccal cabiihi waawiraa rimude e hoore
muudum sanaa tawee ingal woni e cabiihi ni,
hono noon onon du, on mbaawaa rimude si on
ngonaay e am.
5 Miin woni cabiihi, onon ngoni licce. Nedɗo fuu
gondo e am, tawi miin du mido woni e muudum, ri-
man faa heewa. On mbaawaa wadude fay huunde
si on ngalaa e am.
6 Nedɗo fuu mo wonaay e am, fadɗete yaasin
hono no liccal tayaangal ni, de yoora. Licce joorde
deen kawrundurte, padɗee ley yiite, de kuɓɓa.
7 Si odon ngoni e am, waaju am du ina woni e
moodon fu, nyaagee Laamdo ko muuydon fuu on
keɓan.
8 Si on ndimii faa heewii, duum hollan wo on
taalibaaɓe am. Ndeen Baaba am mawninte.

9 Hono no Baabiiwo yiɗiri kam noon, miin du
njiɗirmi on. Ngonee ley njinngu am.
10 Si on njokkii jamirooje am, on ngonan ley
njinngu am hono no njokkirmi jamirooje Baaba
am de ngonumi e njinngu muuɗum ni.
11 Mi waajake on ɗum faa seyo am wona ley
mooɗon, de seyo mon ngoon laatoo hiɓɓungo.
12 Inan yamiroore am: njiɗunduree hono no
njiɗirmi on ni.
13 Huunde fuu ɓuraa njinngu ngu ɗo mawnude:
neɗɗo hokkitira yonki muuɗum saabe yigiraaɓe
muuɗum.
14 Onon, wo on yigiraaɓe am, si on ngaɗii ko
njamirmi on ɗuum.
15 Mi noddirtaa on maccuɓe katin sabo maccuɗo
anndaa ko joomum gollata. De mi noddirii on
yigiraaɓe, sabo ko narrumi Baaba am ɗuum fuu,
mi anndinii on.
16 Wanaa onon cuɓii kam, wo miin suɓii on
de yamiri on njahon ndimowon ɓiɓɓe, de ɓiɓɓe
mooɗon keddoo, faa Baabiiwo hokka on huunde
fuu ko nyaagoriɗon saabe am.
17 Inan ko njamirammi on: njiɗunduree.

No aduna o wanyiri Iisaa e taalibaaɓe muuɗum fuu

18 —Si yimɓe adunaaru ɓeen ina mbanyi on fu,
anndee, miin ɓe artii wanyude.
19 Sini on laatakeno adunankooɓe fu, ɓe
njiɗanno on. Ammaa on nganaa adunankooɓe.
Mi suɓake on mi senndii on e yimɓe adunaaru.
Ɗum saabanii ɓe wanyude on.
20 Miccitee ko mbi'unoomi on ɗuum: «Maccuɗo
ɓuraa joomum.» Si ɓe torrii kam, ɓe torran on,

onon du. Si ɓe njokkii haala am, ɓe njokkan haala
moodon kaan du.
21 Ɓe ngadiranan on dum fuu saabe am, sabo ɓe
anndaa Nuldo kam oon.
22 Si mi waraayno, mbaajiimi ɓe, ɓe ngalaano
hakke. De joonin kaa mi warii, mi waajake ɓe, ɓe
ngalaa geldol fuu e dow hakkeeji maɓɓe.
23 Nedɗo fuu banyudo kam, wanyii Baaba am
oon du.
24 Mi gollii golleeji yeeso maɓɓe di fay gooto
gollaay. Si mi gollaayno kujje ɗeen fu, ɓe ngalaano
hakke. Ammaa joonin ɓe nji'ii de fuu, de iɓe keddii
iɓe mbanyi kam, miin e Baaba am.
25 Ɓum wadii faa tabintina ko winndaa ley
Tawreeta maɓɓe: «Ɓe mbanyii kam ɓolum.»*
26 Ruuhu Goonga yuuroowo to Baabiiwo, Bal-
loowo on mo nuldammi on oon, nde wari fu, kam
seedantoo kam.
27 Onon du, on ceedanto kam sabo odon ngondi
e am gilla fuddoode.

16

1 —Mi waajake on dum faa taa njoppon
goondinal.
2 Ɓe mburtinan on cuudi baajordi. Wakkati
warowan nde bardo on fuu miilotoo wadii ko weli
Laamdo.
3 Ɓe ngaɗan dum sabo ɓe anndaa Baabiiwo oon,
ɓe anndaa kam miin du.
4 Mi waajake on dum, faa nde wakkati oon
waroyi fu, miccodon mi haalaniino on dum.

Haala golle Ruuhu Ceniido

---

* **15:25** Jabuura 35.19, 69.5.

—Mi haalanaay on gilla arande sabo miɗo wondi
e mooɗon.
5 Joonin inan miɗo yeccoo to Nulɗo kam oon, de
fay gooto mooɗon yamaay kam to njahammi.
6 On cunake sanne saabe ko kaalanmi on ɗuum.
7 Ɗum fuu e laataade, miɗo haalana on goonga:
mi yaha ni ɓuri nafude on. Sabo si mi yahaay,
Balloowo on oon warataa to mooɗon. De si mi
yehii, mi nuldan on mo.
8 Si o warii fu, o laaɓinanan yimɓe adunaaru
dow hakkeeji muɓɓen e dow fonnditaare e sariya.
9 Dow hakkeeji, sabo ɓe ngoonɗinaay kam.
10 Dow fonnditaare, sabo miɗo yeccoo to Baabi-
iwo oon, on nji'ataa kam katin.
11 Dow sariya du, sabo laamiiɗo adunaaru
bonɗo oon saraama.
12 Miɗo jogii ko heewi katin ko mi waajoo on,
ammaa on mbaawtataa ɗum joonin.
13 Nde Ruuhu Goonga oon wari fuu, ɗowan on
faa paamon goonga fuu. Sabo ko o haalata ɗuum
wanaa e makko yuurata. Wo ko o nani o haalanta
on, o humpitan on ko waroyta.
14 O teddinan kam, sabo o hooyan ko njeymi
ɗuum, de o humpita on.
15 Ko Baabiiwo oon jogii fuu, miin jeyi. Ɗum
waɗi mbiimi o humpitan on ko o heɓi e am ɗuum.

No mettorgal waylitortoo seyo

16 —Si ɓooytii seeɗa, on nji'ataa kam, de si
ɓooytowii seeɗa katin, on nji'owan kam.
17 Yoga e taalibaaɓe makko ɓeen yamunduri,
mbi'i:
—Ɗume woni maanaa haala makko ko o wi'i
«si ɓooytii seeɗa, on nji'ataa kam de si ɓooytowii

seeɗa fu, on nji'owan kam katin»? Ɗume woni maanaa ko o wi'i «sabo mi yahan to Baabiiwo» ɗuum?
18 Ɓe mbi'i:
—«Si ɓooytii seeɗa», ɗume ɗum fiirtata? Min paamaay ko o wi'i ɗuum.
19 Iisaa faamii iɓe njiɗi lamndaade ɗum, de wi'i ɓe:
—Oɗon yamundura maanaa haala am ka: «Si ɓooytii seeɗa on nji'ataa kam, de si ɓooytowii seeɗa fu, on nji'owan kam katin.»
20 Goonga kaalanammi on: on mboyan, on mboytoto, tawee yimɓe adunaaru ɓeen ina ceyii. On cunoto, ammaa cunu mooɗon waylitoto seyo.
21 Si debbo na rima fu, ɓernde muuɗum mettan sabo wakkati muuɗum warii. Ammaa si cukalel ngel rimaama fu, o miccitataako naawalla ndimu makko saabe seyo ko o heɓi ɓiɗɗo ley adunaaru ɗuum.
22 Onon du hono noon cunortoɗon joonin, ammaa mi yiitan on katin, de ɓerɗe mooɗon ceyoo sanne. Ndeen fay gooto waawaa bonnude seyo mooɗon.
23 Nyannde ndeen, on yamataa kam fay huunde. Goonga kaalanammi on: huunde fuu ko nyaagiɗon Baabiiwo oon, hokkiran on saabe am.
24 Faa joonin, walaa fuu ko nyaagoriɗon saabe am. Nyaagee, on keɓan, faa seyo mooɗon heewa.

Haala jaalagol Iisaa adunaaru

25 —Ko kaalanmi on joonin ɗuum wo haala kippaaka. De wakkati waran mo mi hippataa haala. Ndeen kaa mi haalanan on haala Baabiiwo faa laaɓa.

26 Nyannde ndeen on nyaagorto Laamɗo saabe
am. Mi wi'aay mi nyaaganto on Baabiiwo,
27 sabo Baabiiwo e hoore muuɗum ina yiɗi on. O
yiɗirii on saabe ko njiɗuɗon kam, on ngoonɗinii to
Laamɗo yuurumi.
28 Mi yuurii to Baabiiwo, mi warii e adunaaru.
Joonin miɗo dilla adunaaru ndu, mi yeccoo to
Baabiiwo.
29 Taalibaaɓe makko mbi'i mo:
—Joonin kaa, a haalii faa laaɓi, walaa fuu ko
kippuɗaa.
30 Joonin kaa, min paamii aɗa anndi huunde
fuu, a haajaaka fay gooto yame. Saabe ɗuum waɗi
de min ngoonɗini wo a yuuruɗo to Laamɗo.
31 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:
—Joonin, on ngoonɗinii naa?
32 Wakkati ina wara, o warii joonin, ɗo on
fuu caakotoɗon, mono fuu hoota suudu muuɗum,
njoppon kam mi perwuɗo. Ammaa mi wanaa
perwuɗo, sabo Baabiiwo oon ina wondi e am.
33 Mi haalanii on ɗum, faa keɓon jam ley gondal
am. Ley adunaaru ndu on keɓan torra, ammaa
cemmbinee ɓerɗe mon, sabo miin, mi jaalake
adunaaru ndu!

17

No Iisaa du'orii saabe taalibaaɓe muuɗum

1 Nde Iisaa waajinoo waajuuji ɗiin ndeen, tiggi-
tii kammu, wi'i:
—Baabiiwo, wakkati oon warii, teddin Ɓiya, faa
Ɓiya oon du teddine.

2 Sabo a hokkii mo baawɗe dow neɗɗo fuu, faa
o hokka ɓe kokkuɗaa mo ɓeen fuu nguurndam
nduumiiɗam.
3 Nguurndam nduumiiɗam wo anndude ma,
aan Laamɗo gooto goongaajo oon, e anndude Iisaa
Almasiihu mo nulɗaa oon.
4 Mi teddinii ma e dow leydi ndi, mi yottinii
gollal ngal kokkuɗaa kam mi golla ngaal.
5 Joonin kaa, Baabiiwo, teddinam yeeso maa
darja mo ngoodunoomi to maaɗa gilla adunaaru
ndu tagaaka.
6 Yimɓe ɓe kokkuɗaa kam e adunaaru ndu ɓeen,
mi ɓanginanii ɗum'en innde maa. Aan jeyi ɓe, a
hokkii kam ɓe, iɓe njokki haala maa.
7 Joonin kaa, ɓe anndii ko kokkuɗaa kam ɗuum
fuu to maaɗa yuuri,
8 sabo mi haaltanii ɓe haalaaji ɗi kokkuɗaa kam
ɗiin. Ɓe njaɓii ɗi, ɓe keɓii tannyoral wo to maaɗa
yuurumi, ɓe ngoonɗinii aan nuli kam.
9 Miɗo nyaage saabe maɓɓe. Mi nyaagataako
saabe adunaaru nduun, miɗo nyaagoo saabe ɓe
kokkuɗaa kam ɓeen, sabo aan jeyi ɓe.
10 Ɓe njeymi fuu, wo aan jeyi, ɓe njeyɗaa fuu, wo
miin jeyi. Mi teddiniraama saabe maɓɓe.
11 Joonin mi heddataako ley adunaaru katin. To
maaɗa njahammi. De kamɓe kaa, ɓe keddoto e
mayru. Aan Baabiiwo Ceniiɗo, reenir ɓe baawɗe
innde maaɗa nde kokkuɗaa kam ndeen, faa ɓe
laatoo gootum hono no meeɗen ni.
12 Nde ngondunoomi e maɓɓe ley adunaaru ndu
ndeen, mi reenirii ɓe baawɗe innde maa nde
kokkuɗaa kam ndeen, mi tinnake e maɓɓe. Fay
gooto halkaay si wanaa jeyɗo halkude oon, faa ko

sappaa e Binndi ɗiin ɗuum tabita.
13 Joonin kaa miɗo wara to maaɗa. Miɗo haala
haalaaji ɗi gilla miɗo heddii e adunaaru ndu tafon,
faa seyo am heewa ley maɓɓe.
14 Mi yottinanii ɓe haala maa. Adunaaru ndu
wanyii ɓe, sabo ɓe njeyaaka e mayru, hono no
miin du mi jeyiraaka e mayru ni.
15 Mi nyaagaaki ittaa ɓe e adunaaru ndu, de
miɗo nyaage ndeenaa ɓe e bonɗo oon.
16 Ɓe njeyaaka e adunaaru ndu, hono no miin du
mi jeyiraaka e mayru ni.
17 Ceniraa ɓe e goonga.* Haala maa woni
goonga.
18 Hono no nulirɗaa kam e adunaaru ndu noon,
miin du nulirmi ɓe e mayru.
19 Miɗo senira hoore am saabe maɓɓe, faa
kamɓe du ɓe laatoo seniraaɓe goonga.
20 Wanaa saabe maɓɓe tan nyaagantomaami.
Miɗo nyaaganoo du saabe goonɗinirɓe kam e waa-
juuji maɓɓe ɓeen.
21 Miɗo nyaage faa ɓe fuu ɓe laatoo gootum.
Hono no aan Baabiiwo ngonirɗaa e am noon, e
miin du ngonirmi e maaɗa, kamɓe du ɓe ngona
e meeɗen, faa adunaaru ndu goonɗina aan nuli
kam.
22 Mi hokkii ɓe teddeengal ngal kokkuɗaa kam
ngaal, faa ɓe laatoo gootum, hono no laatoriɗen
gootum ni,
23 miin e maɓɓe, aan du e am. Ɗum wo faa
ɓe laatodoo gooto kiɓɓuɗo. Ndeen adunaaru ndu

* **17:17** E ley geresankoore haala Senude kaan ina holla ko Laamɗo suɓii de senndi faa golla muuyɗe muuɗum.

faaman aan nuli kam, ndu faaman du aɗa yiɗi ɓe
hono no njiɗirɗaa kam ni.
24 Baabiiwo, miɗo yiɗi ɓe kokkuɗaa kam ɓeen
ngonda e am nokku fuu ɗo tawaami, faa ɓe nji'a
teddeengal ngal kokkuɗaa kam ngaal sabo a yiɗii
kam gilla adunaaru ndu joyyinaaka.
25 Baabiiwo ponnditiiɗo, adunaaru ndu anndaa
ma, de miin kaa miɗo anndi ma. Ɓee ɗo du ina
anndi aan nuli kam.
26 Mi anndinii ɓe ko ngonɗaa, mi ɓeydan an-
ndinde ɓe, faa njinngu ngu njiɗɗaa kam nguun
wona e maɓɓe, miin du mi wona e maɓɓe.

18

No Iisaa nanngiraa
(Matta 26.47-56, Marku 14.43-50, Lukka 22.47-53)

1 Nde Iisaa du'inoo ɗum fu, yaadi e taalibaaɓe
muuɗum, peyyiti gooruwol bi'eteengol Kedoron.
Toon na woodi nokku keewɗo leɗɗe. Ɓe naati toon.
2 Yahuuda jambotooɗo mo oon ina anndi nokku
oon, sabo Iisaa e taalibaaɓe muuɗum ina mboowi
hawritinde toon.
3 Yahuuda yaari oorngal sordaasiiɓe e gol-
looɓe yuuruɓe to hooreeɓe almaami'en e Farisa'en.
Ɓe ngari toon, iɓe njogii fitillaaji e jaynorɗe e
kaɓitirɗe.
4 Iisaa ina anndi ko warata e muuɗum fuu,
jakkitii ɓe, wi'i:
—Moy pilotoɗon?
5 Ɓe njaabii mo:
—Iisaa Nasaraatuujo oon.
O wi'i ɓe:
—Wo miin.

Yahuuda jambotoodo mo oon du ina darii doon
ina wondi e maɓɓe.
6 Nde Iisaa wi'unoo «Wo miin» ndeen, ɓe njaatiri
gada ɓe caami e leydi.
7 Iisaa yami ɓe katin:
—Moy pilotodon?
Ɓe njaabii, ɓe mbi'i:
—Iisaa Nasaraatuujo oon.
8 Iisaa wi'i ɓe:
—Mi wi'ii on, wo miin! Si wo miin pilotodon,
accee ɓee kaa njaha.
9 Noon dum laatorii, faa haala Iisaa kaan tabita:
«Mi lallinaay fay gooto e ɓe kokkudaa kam ɓeen.»
10 Simon Piyeer ina jogii kaafaahi, soorti ki,
soppi maccudo Almaami Mawdo nowru nyaamru
faa ndu tayi. Golloowo oon ina wi'ee Malkus.
11 Ndeen Iisaa wi'i Piyeer:
—Soornu kaafaahi maa ki e hulgo muudum.
Ada miilii mi yardataa horde torra nde Baabiiwo
hokki kam ndeen naa?
12 Ɗoon sordaasiiɓe e mawdo muɓɓen e gol-
lanooɓe hooreeɓe Alhuudiyankooɓe nanngi Iisaa,
kaɓɓi dum.
13 Ɓe njaari dum to Annas tafon. Annas wo esoo
Kayafas laatiido Almaami Mawdo ley hitaande
ndeen.
14 Tawi kanko Kayafas oon dawrannoo
hooreeɓe Alhuudiyankooɓe dabare, tindini ɓe,
wi'i: ko ɓuri woodde e yimɓe lenyol ngol, nedɗo
gooto maayana ɓe.*

* **18:14** Yuhanna 11.49-50.

No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa
(Matta 26.69-70, Marku 14.66-68, Lukka 22.55-57)

15 Simon Piyeer e taalibaajo goɗɗo njokki Iisaa. Taalibaajo oon ina anndunduri e Almaami Mawɗo oon, ɗuum waɗi de o heɓi naaddude e Iisaa galle Almaami Mawɗo oon.
16 Piyeer kaa darii yaasin to dammbugal toon. Taalibaajo anndundurɗo e Almaami Mawɗo oon, yalti haaldi e debbo doomoowo dammbugal ngaal oon, nanni Piyeer.
17 Korɗo doomoowo dammbugal oon yami Piyeer:
—Aan le, a wanaa gooto e taalibaaɓe gorko oon naa?
Piyeer jaabii mo, wi'i:
—Mi wanaa!
18 Tawi gollooɓe e doomooɓe kuɓɓiino yiite ina yuuloo sabo jaangol ina woodi. Piyeer du na darodii e maɓɓe ina yuuloo.

No mawɓe diina carorii Iisaa
(Matta 26.59-66, Marku 14.55-64, Lukka 22.66-71)

19 Ndeen Almaami Mawɗo oon yami Iisaa haala taalibaaɓe muuɗum e waaju mum.
20 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Mi ɓanginanii adunaaru ndu waaju am. Wakkati fuu miɗo waajoo ley cuuɗi baajorɗi e ley suudu dewal mawndu to Alhuudiyankooɓe fuu kawritata toon. Walaa fuu ko kaaldumi cuncukka.
21 Ko saabii aɗa yama kam? Yamu hettindaniiɓe kam ɓeen. Kamɓe kaa, iɓe anndi ko mbaajiimi ɗuum.

22 Nde Iisaa haalnoo ɗum ndeen, gooto e
doomooɓe ɓeen feenyi ɗum, wi'i:
—Nii njaabortoɗaa Almaami Mawɗo naa?
23 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Si ko boni mbiimi, haalanam ko boni e ma-
jjum. Si tawii ko wooɗi mbiimi du, ko waɗi de
piiɗaa kam?
24 Ndeen Annas nuldi mo to Kayafas Almaami
Mawɗo oon, imo haɓɓaa.

No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa katin
(Matta 26.71-75, Marku 14.69-72, Lukka 22.58-62)

25 Simon Piyeer ina darii toon ina yuuloo. Ɓe
mbi'i mo:
—Aan, a wanaa gooto e taalibaaɓe makko ɓeen
naa?
O yeddi, o wi'i:
—Mi wanaa!
26 Gooto e gollooɓe Almaami Mawɗo oon, saki-
ike mo Piyeer tayunoo nowru muuɗum oon, wi'i:
—Wanaa mi yiidii ma e makko ley nokku
keewɗo leɗɗe toon naa?
27 Piyeer yeddi katin, de wakkati oon pay, ndon-
toori joggi.

No Iisaa saroraa yeeso Pilaatu
(Matta 27.1-2, 11-14, Marku 15.1-5, Lukka 23.1-5)

28 Caggal ɗuum, ɓe itti Iisaa to Kayafas gilla fajiri
kecco, ɓe njaari mo to laamordu goforneer oon.
Yaaruɓe mo ɓeen naataay suudu nduun, sabo si ɓe
naatiino fu, ɓe tuunan e ley diina, de ɓe mbaawaa
nyaamude nyaamdu iidi Faltagol nduun.

29 Pilaatu, goforneer oon, yalti yehi to maɓɓe
yaasin toon, wi'i ɓe:
—Ɗume peldoton gorko o?
30 Ɓe njaabii mo:
—Si o gollaayno ko boni, min ngaddataano mo
to maaɗa.
31 Ndeen Pilaatu wi'i ɓe:
—Njaaree mo, caroɗon mo sariya mooɗon.
Alhuudiyankooɓe ɓeen njaabii:
—Laamu hokkaay min laawol warude fay gooto.
32 Nii haala ka Iisaa haalnoo dow maayde
muuɗum kaan tabitiri.
33 Pilaatu yeccii naati laamordu nduun, noddi
Iisaa, wi'i ɗum:
—Aan woni kaananke Alhuudiyankooɓe oon
naa?
34 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Aan e hoore maa wi'i noon naa woɓɓe
narruɗaa?
35 Pilaatu jaabii mo:
—Miin, mi Alhuudiyanke naa? Ɗume ngaɗuɗaa
de lenyol maa e hooreeɓe almaami'en ngaddi ma
to am?
36 Iisaa jaabii, wi'i:
—Laamu am jeyaaka e adunaaru ndu. Sini ingu
jeyanoo e adunaaru ndu, gollooɓe am kaɓanno taa
mi naata juuɗe hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. De si
goonga laamu am yuuraay e adunaaru ndu.
37 Ndeen Pilaatu wi'i mo:
—Ndelle, a kaananke naa?
Iisaa jaabii, wi'i:
—Aan e hoore maa haali, wo mi kaananke.
Walaa fuu ko ndimiraami de ngarmi ley adunaaru

ndu si wanaa faa mi seedoo goonga. Neɓɓo fuu jiɓɓo goonga, ina nana daande am.
38 Pilaatu wi'i mo:
—Goonga? Ɗume woni goonga?
Nde Pilaatu yamunoo ɓum fu, yalti katin, tawtowi Alhuudiyankooɓe ɓeen to yaasin toon, wi'i ɓe:
—Mi heɓaay feloore fay wootere e makko.
39 Kaa ley al'aada mooɓon, iidi Faltagol fuu miɓo yoofana on kasunke gooto. Oɓon njiɓi mi yoofana on kaananke Alhuudiyankooɓe oon naa?
40 Ɓe fuu ɓe peekii, ɓe mbi'i:
—Wanaa oon, Barabas min njiɓi.
Barabas le wo muurtunooɓo.

19

1 Ndeen Pilaatu yamiri Iisaa nanngee, fiyee dorri.
2 Sordaasiiɓe ɓeen canyi taarde gi'e, kippi e hoore makko, ɓorni mo saaya mboɓeeha.*
3 Ɓe ɓattitii mo, iɓe mbi'a:
—Foofoo, kaananke Alhuudiyankooɓe!
Iɓe peenya mo.
4 Pilaatu yalti katin, wi'i Alhuudiyankooɓe ɓeen:
—Mi wurtinan mo faa anndon mi heɓaay feloore fay wootere e makko.
5 Ndeen Iisaa wurtinaa yaasin ina hippii taarde gi'e ndeen, ina ɓornii saaya mboɓeeha kaan. Pilaatu wi'i ɓe:
—Inan gorko oo!
6 Nde hooreeɓe almaami'en e gollooɓe muɓɓen ɓeen njiinoo mo ndeen, peekii mbi'i:

* **19:2** Wakkati Iisaa, saaya mboɓeeha wo saaya ka kaananke ɓornotoo.

—Tontu mo e leggal palaangal! Tontu mo e leggal palaangal!

Pilaatu wi'i ɓe:

—Nanngee mo onon tonton mo, sabo miin kaa, mi heɓaay feloore e makko.

7 Alhuudiyankooɓe njaabii mo:

—O luttii sariya amin. E ley sariya amin oon kaa tilay o waree, sabo o waɗii hoore makko o Ɓii Laamɗo.

8 Nde Pilaatu nannoo haala kaan ndeen, kulol muuɗum ɓeydii.

9 O naati suudu nduun katin o wi'i Iisaa:

—Toy yuurataa?

Iisaa jaabaaki mo fay huunde.

10 Ndeen Pilaatu wi'i mo:

—Yalla a haaldataa e am naa? Yalla a anndaa miɗo waawi yoppude ma, miɗo waawi tontude ma?

11 Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si wanaa Laamɗo hokki ma baawɗe, a waawanaa kam fay huunde. Ɗuum waɗi de gattuɗo kam e junngo maaɗa oon ina ɓuri maa hakkeeji.

12 Gilla ndeen Pilaatu ina filoo yoppude mo. Ɗum waɗi de Alhuudiyankooɓe ina peekoo, ina mbi'a:

—Sini a yoppii mo, a wanaa yigoo kaananke Roma mawɗo oon. Neɗɗo fuu gaɗuɗo hoore muuɗum kaananke wo ganyo kaananke Roma.

13 Nde Pilaatu nannoo haalaaji ɗiin ndeen, wurtini Iisaa, jooɗii dow jooɗorgal sariya, nokku bi'eteeɗo Kaaye Cehaaɗe (e ibraninkoore na wi'ee Gabbata).

14 Ndeen wo nyannde segilanteende iidi Falt-
agol, wakkati hakkunde naange. Pilaatu wi'i Al-
huudiyankooɓe:
—Inan kaananke mooɗon!
15 Ɓe yeewnii semmbe:
—War mo! War mo! Tontu mo e leggal palaan-
gal!
Pilaatu jaabii, wi'i:
—Mi tonta kaananke mooɗon oon naa?
Hooreeɓe almaami'en ɓeen mbi'i:
—Min ngalaa kaananke si wanaa kaananke
Roma mawɗo oon.
16 Ndeen o hokki ɓe Iisaa faa ɓe tontowa ɗum.

No Iisaa tontiraa dow leggal palaangal
(Matta 27.32-44, Marku 15.21-32, Lukka 23.26-43)

Ndelle sordaasiiɓe ɓeen nanngi Iisaa, njaadi e
muuɗum.
17 Iisaa yalti ina ronndii leggal muuɗum palaan-
gal faa yottii nokku bi'eteeɗo Laalagal Hoore (e
ibraninkoore na wi'ee Golgata).
18 Ɓoon ɓe tontidi mo e woɓɓe ɗiɗo: oo gere nano,
oo du gere nyaamo, Iisaa ina tummbii.
19 Pilaatu yamiri ɓe mbinnda e alluwal, ɓe takka
ngal e leggal palaangal ngaal. Binndi dow maggal
na mbi'a: IISAA NASARAATUUJO, KAANANKE ALHU-
UDIYANKOOɓE.
20 Alhuudiyankooɓe heewɓe njanngi binndi ɗiin
sabo ɗo Iisaa tontaa ɗoon woɗɗaa ngalluure
ndeen. Alluwal ngaal winndaama e ibraninkoore
e geresankoore e romankoore.
21 Ndeen hooreeɓe almaami'en ɓeen mbi'i Pi-
laatu:

—Taa winndu: «Ƙaananke Alhuudiyankooɓe», winndu: «o wi'ii kanko woni kaananke Alhuudiyankooɓe».

22 Pilaatu jaabii:

—Ko mbinndumi ɗuum winndaama, tilake.

23 Nde sordaasiiɓe ɓeen tilinoo tontude Iisaa ndeen, pecci kaddule makko pecce nay. Mono fuu hooyi feccere muuɗum. Ɓe kooyi saaya makko du. Saaya kaan walaa nyoogol. Ka fuu ka lefol gootol.

24 Sordaasiiɓe ɓeen kaaldi:

—Taa ceeken saaya ka. Ngaɗen ka cumnal, ndaaren moy heɓata ka.

Ɗum waɗii, faa ko sappaa e Binndi ɗiin ɗuum tabita:

«Ɓe peccii kaddule am hakkunde maɓɓe,
ɓe ngaɗii saaya am cumnal.»†

Noon sordaasiiɓe ɓeen ngaɗi.

25 Inna Iisaa, e sakiike inna muuɗum debbo, e Mariyama dee Kolopa, e Mariyama mo Magdala ina ndarii ɗakkol leggal ngal Iisaa tontaa e muuɗum ngaal.

26 Iisaa yi'i inna muuɗum e taalibaajo muuɗum korsuɗo oon ina ndarodii, wi'i inna mum:

—Inna, inan ɓiya!

27 Ndeen o wi'i taalibaajo oon:

—Inan inna maaɗa.

Gilla wakkati oon taalibaajo oon yaari Mariyama wuro muuɗum.

Haala maayde Iisaa
(Matta 27.45-56, Marku 15.33-41, Lukka 23.44-49)

---

† **19:24** Jabuura 22.19.

28 Caggal ɗuum, Iisaa anndi walaa fuu ko heddii.
Faa tabintina ko Binndi ɗiin mbi'i ɗuum, o wi'i:
—Mi ɗomɗii!‡
29 Loongel keewngel ndiyam lammuɗam
ina woni ɗoon. Ɓe cuuwi tekkere e ndiyam
lammuɗam ɗaam, ɓe kaɓɓi e loosol lekki hisop, ɓe
ɓattini e hunnduko makko.
30 Nde Iisaa meeɗunoo ɗam ndeen, wi'i:
—Tilake!
O turi hoore makko, o yoofi yonki makko.
31 Ndeen wo nyannde segilanteende iidi.
Hooreeɓe Alhuudiyankooɓe nyaagii Pilaatu faa
koyɗe tontaaɓe ɓeen kelee, de ɓe adee, taa terɗe
ɗeen keddoo e leɗɗe ɗeen nyalaande fowteteende.
Sabo nyannde ndeen wo teddunde.
32 Ndelle sordaasiiɓe ɓeen ngari, keli korre
worɓe ɗiɗo tontidanooɓe e Iisaa ɓeen.
33 Ammaa nde ɓe njottinoo Iisaa ndeen, ɓe tawi
o maayii. Ɗum waɗi de ɓe kelaay korre makko.
34 De gooto e sordaasiiɓe ɓeen yuwi Iisaa labbo
e wuttudu. Wakkati oon fu, yiiyam e ndiyam
njuppii.
35 Neɗɗo ceediiɗo ɗum oon yi'i ɗum. Seedaaku
makko du wo goonga. Kaalɗo oon ina anndi haalii
goonga, faa onon du, ngoonɗinon.
36 Ɗum fuu waɗii, faa ko Binndi ɗiin mbi'i ɗuum
tabita:
«Ɓay gootal e yi'e makko helataake.»§
37 Ɗi mbi'i katin:
«Ɓe ndaaran mo ɓe njuwnoo oon.»*

‡ **19:28** Jabuura 22.16. § **19:36** Wurtagol 12.46, Jabuura 34.21.
* **19:37** Jakariyaa 12.10.

No ɓanndu Iisaa wattiraa e saabeere
(Matta 27.57-61, Marku 15.42-47, Lukka 23.50-56)

38 Caggal ɗuum, Yuusufi Arimatiyanke nyaagii
Pilaatu faa hooya ɓanndu Iisaa. Pilaatu jaɓani mo
ɗum. O hooyi ndu. Tawi Yuusufi oon wo taal-
ibaajo Iisaa e cuncukka, sabo imo hula hooreeɓe
Alhuudiyankooɓe.
39 Nikodemu jaanooɗo to Iisaa jemma oon du
wari, waddi urdiiji jillunduraaɗi bi'eteeɗi miiri e
alowe.† Teddeefi majjum wo hono kilooji capanɗe
tati e ɗiɗi.
40 Kamɓe ɗiɗo ɓe kooyi ɓanndu Iisaa, ɓe piili
ndu e kasanke gattaaɗo urdiiji ɗiin hono no Alhu-
udiyankooɓe mboowiri uwirde maayɓe muɓɓen
ni.
41 Ɗo Iisaa tontanoo ɗoon ina woodi nokku
keewɗo leɗɗe. Ley nokku oon ina woodi saabeere
heyre ɗo fay gooto wattaaka abada.
42 Ɓe ngatti ɓanndu Iisaa ley saabeere ndeen
sabo nyannde ndeen wo nyannde nde Alhu-
udiyankooɓe cegilantoo nyannde fowteteende, de
saabeere ndeen ina ɓadii ɗo Iisaa tontanoo ɗoon.

20

Haala iirtagol Iisaa
(Matta 28.1-8, Marku 16.1-8, Lukka 24.1-12)

1 Nyannde alan, go'aɓerde e jeɗɗiire ndeen,
Mariyama mo Magdala hejji, yehi to saabeere
toon. O tawi hayre uddiranoonde saabeere ndeen
tallitaama.

---

† **19:39** Miiri wo ɗakkere uurnde. Alowe du wo conndi leɗɗe uurɗe.

2 O doggi, o yehi to Simon Piyeer e taalibaajo mo
Iisaa horsinnoo oon, o wi'i ɓe:
—Ɓe ittii Joomii en e saabeere ndeen, mi anndaa
fuu ɗo ɓe ngatti mo.
3 Piyeer e taalibaajo oon njalti, njehi to saabeere
toon.
4 Ɓe ɗiɗo fuu, iɓe ndogga. Taalibaajo oon daɗi
Piyeer, artii ɗum e saabeere ndeen.
5 O yuurnii, o yi'i kasanke oon wo ɓolo, de o
naataay.
6 Simon Piyeer, kam kaa nde yottinoo fu, naati,
tawi kasanke oon ina waalii.
7 Lefol piilanoongol e hoore Iisaa ngool taw-
daaka e kasanke oon, ngol tawaama ingol sowii e
feere maggol.
8 Ndeen taalibaajo artinooɗo yottaade oon, kam
du naati, yi'i, goonɗini.
9 Tawi ɓe paamaayno tafon ko Binndi ɗiin mbi'i
ina tilsi Iisaa ummitoo e maayde.
10 Caggal ɗuum, taalibaaɓe ɗiɗo ɓeen kooti.

No Iisaa ɓangirani Mariyama mo Magdala (Matta 28.9-10, Marku 16.9-11)

11 Mariyama le ina darii ɗo dammbugal
saabeere ɗoon, ina woya. O turii, o yuurnii ley
saabeere ndeen.
12 O yi'i maleyka'en ɗiɗo ɓe kaddule daneeje
ina njooɗii ɗo ɓanndu Iisaa nduun wonnoo ɗoon,
gooto faro hoore, gooto oon du faro koyɗe.
13 Maleyka'en ɓeen mbi'i mo:
—Banndam debbo, ɗume mboyataa?
O jaabii ɓe, o wi'i:
—Ɓe ittii Joomam ɗo, de mi anndaa fuu to ɓe
ngattowi ɗum.

14 Nde o haalnoo haala kaan ndeen, o waylitii, o
yi'i Iisaa ina darii, de o annditaay ɗum.
15 Iisaa wi'i mo:
—Banndam debbo, ɗume mboyataa? Moy pi-
lotoɗaa?
Mariyama miilii wo golloowo nokku oon haal-
data e muuɗum, wi'i mo:
—Joomam, si aan itti mo ɗo, haalanam ɗo
ngattuɗaa mo, faa mi hooya mo.
16 Iisaa wi'i mo:
—Mariyama!
O yeeyii, o wi'i e ibraninkoore:
— *Rabbunii!* (ɗum na fiirta «Moodibbo»).
17 Iisaa wi'i mo:
—Taa meemam, sabo mi yeeŋaay to Baabiiwo
tafon. Yahu to sakiraaɓe am, mbi'aa ɓe mi yeeŋan
mi yaha to Baaba am, wo Baaba mooɗon du, to
Laamɗo am, wo Laamɗo mooɗon du.
18 Mariyama mo Magdala haalanowi taalibaaɓe
ɓeen, wi'i ɓe:
—Mi yi'ii Joomii en oon.
O haalani ɓe ko Iisaa haalani mo ɗuum fuu.

No Iisaa ɓangirani taalibaaɓe muuɗum
(Matta 28.16-20, Marku 16.14-18, Lukka 24.36-49)

19 Nde kiiral naange alan warnoo ndeen, taal-
ibaaɓe Iisaa ɓeen na ngoni ley suudu na cokitii
saabe kulol hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. Ndeen
Iisaa wari darii hakkunde maɓɓe, wi'i ɓe:
—Jam wondu e mooɗon!
20 Nde o jowtunoo ɓe ndeen, o holli ɓe newe
juuɗe makko e wuttudu makko. Taalibaaɓe ɓeen
ceyii nde njiinoo Joomiraaɗo ndeen.
21 Caggal ɗuum Iisaa wi'i ɓe katin:

—Onon e jam! Hono no Baabiiwo nuliri kam ni,
miin du nulirammi on.
22 Nde o haalnoo haalaaji ɗiin ndeen, o fuufi
dow maƀƀe, o wi'i:
—Njaƀee Ruuhu Ceniiɗo!
23 Mo njaafaniɗon hakkeeji muuɗum,
yaafanaama ɗi. Mo on njaafanaaki hakkeeji
muuɗum du, yaafantaake ɗi.

No Iisaa ƀangirani Tomaa

24 De Tomaa noddirteeɗo Funereejo, gooto
e sappo e ɗiɗo ƀeen, tawaaka ɗoon nde Iisaa
ƀangunoo hakkunde maƀƀe ndeen.
25 Taalibaaƀe ƀeen mbi'i mo:
—Min nji'ii Joomii en!
O jaabii ƀe:
—Si mi yi'aay batite tontanɗe ɗeen e newe
makko, de mi watta honndu am e majje, mi
watta junngo am e wuttudu makko fu, abada mi
goonɗintaa.
26 Jeɗɗiire wootere caggal ɗuum, taalibaaƀe
ƀeen kawriti katin. Tomaa ina wondi e maƀƀe.
Gampuuje ɗeen fuu ina cokii. Iisaa ƀangi, darii
hakkunde maƀƀe, wi'i:
—Onon e jam!
27 O wi'i Tomaa:
—Wattu ɗo honndu maa, ndaar juuɗe am. Ɓattin
junngo maa, wattu ngo e wuttudu am. Sel sikki-
tirde, goonɗin tan.
28 Tomaa jaabii, wi'i mo:
—Joomam, Laamɗo am!
29 Iisaa wi'i mo:

—Saabe ko njiiɗaa kam ɗuum waɗi de ngoonɗinɗaa. Barke woodanii ɓe nji'aay kam de ngoonɗini.

Haala anniya dewtere nde

30 Iisaa waɗi yeeso taalibaaɓe muuɗum maandeeji kaayniiɗi goɗɗi keewɗi ɗi mbinndaaka ley dewtere nde.
31 Ɗi ɗo mbinndaama, faa ngoonɗinon Iisaa woni Almasiihu Ɓii Laamɗo, faa si on ngoonɗinii, keɓon nguurndam saabe makko.

21

No Iisaa ɓangirani taalibaaɓe muuɗum njeɗɗo

1 Caggal ɗuum, Iisaa ɓangani taalibaaɓe muuɗum ɓeen katin sera maayo Tiberiyas. Inan no o ɓangiri:
2 Simon Piyeer e Tomaa noddirteeɗo Funereejo oon e Natanayel mo Kaana leydi Galili e ɓiɓɓe Jebede worɓe ɓeen e taalibaaɓe woɓɓe ɗiɗo, ɓe fuu iɓe tawdaa toon.
3 Simon Piyeer wi'i ɓe:
—Mi yahan nanngoyde liyyi.
Ɓe mbi'i mo:
—Minen du, min njaadan e maa.
Ɓe njalti, ɓe naatowi laana ndiyam. Jemma oon, ɓe keɓaay fay huunde.
4 Nde pooyngol feccinoo ndeen, tawi Iisaa na darii to hunnduko maayo ngoon, ammaa taalibaaɓe ɓeen annditaay yalla wo ɗum Iisaa.
5 O wi'i ɓe:
—Hey banndiraaɓe, yalla on keɓii ko nyaametee naa?
Ɓe mbi'i:

—Min ngalaa.

6 O wi'i ɓe:

—Paɗɗee fiil oon gere nyaamo laana ka, on keɓan.

Ndelle ɓe paɗɗi fiil oon. Ɓe keɓi liyyi faa ɓe kunngii suuwtude o.

7 Taalibaajo mo Iisaa horsini oon wi'i Piyeer:

—Wo ɗum Joomiraaɗo!

Nde Simon Piyeer nannoo ɗum wo joomiraaɗo ndeen, ɓornii saaya muuɗum, sabo o ɓortinooɗo ley laana toon. O fitti o fiyii e ndiyam ɗaam.

8 Taalibaaɓe heddiiɓe ɓeen ngaddi laana kaan, ina ndaasa fiil keewɗo liyyi oon. Tawi ɓe mboɗɗaa e hunnduko ndiyam ɗaam ɓuraa hono piye keme ɗiɗi.

9 Nde ɓe njippinoo laana kaan ndeen, ɓe nji'i liyyi ina njowii dow yulɓe yiite, ɓe nji'i buuru du.

10 Iisaa wi'i ɓe:

—Ngaddee yoga e liyyi ɗi nannguɗon joonin ɗiin.

11 Simon Piyeer naati laana kaan, foodi fiil oon faa wurtini yaasin. O keewɗo liyyi mawɗi. Liyyi ɗiin wo hemre e capanɗe joy e tati. No ɗi poti heewude nii fuu, fiil oon seekaaki.

12 Iisaa wi'i ɓe:

—Ngaree, nyaamee!

Fay gooto e taalibaaɓe ɓeen suusaay yamude mo «Aan wo a moy?» Ɓe fuu ɓe annditii wo ɗum Joomiraaɗo.

13 Ndeen Iisaa wari, hooyi buuru e liyyi, hokki ɓe.

14 Ngol woni tataɓol ko Iisaa ɓangani taalibaaɓe muuɗum gaɗa ummitagol muuɗum.

No Iisaa haaldiri e Piyeer

15 Nde ɓe tilinoo e fummude ndeen, Iisaa wi'i
Simon Piyeer:
—Simon ɓii Yuhanna, aɗa ɓuri ɓee ɗo yiɗude kam
naa?
O jaabii, o wi'i:
—Goonga, Joomam, aɗa anndi miɗo yiɗi ma.
Iisaa wi'i mo:
—Nyaamnaa mbaaloy am kooy!
16 Iisaa wi'i mo katin:
—Simon, ɓii Yuhanna, aɗa yiɗi kam naa?
O jaabii, o wi'i:
—Goonga, Joomam, aɗa anndi miɗo yiɗi ma!
Iisaa wi'i mo:
—Nduraa baali am ɗiin!
17 Iisaa wi'i mo katin:
—Simon, ɓii Yuhanna, aɗa yiɗi kam naa?
Piyeer sunii sabo joonin woni kilol tataɓol ko
Iisaa wi'i mo «Aɗa yiɗi kam naa?» Piyeer wi'i mo:
—Joomam, aɗa anndi huunde fuu, aɗa anndi
miɗo yiɗi ma.
Iisaa wi'i mo:
—Nyaamnaa baali am ɗiin!
18 Goonga kaalanammaami, e njokollaaku maa
a ɓornake kaddule maa, a yehii to njiɗɗaa fuu.
Ammaa si a naywii fu, a foortan juuɗe maa, de
goɗɗo ɓorne ɗe, yaare to a yiɗaa.
19 E haalaaji ɗiin Iisaa sapporii no Piyeer
maayrata e no teddinirta Laamɗo. Nde o haalnoo
ɗum ndeen, o wi'i ɗum:
—Jokkam!

No Iisaa haaliri haala taalibaajo muuɗum korsuɗo oon

20 Piyeer yeeyii, yi'i taalibaajo mo Iisaa horsini
oon ina jokki ɗum'en. Oon woni bahinooɗo ɗakkol
Iisaa nde ɓe kirtotonoo ndeen, de wi'i: «Joomam,
moy woni jambotooɗo ma oon?»
21 Nde Piyeer yiinoo taalibaajo oon ndeen, wi'i
Iisaa:
—Joomam, noy oo le wattinirta?
22 Iisaa jaabii mo, wi'i:
—Si miɗo muuyani mo nguurndam faa nde
ngartoymi, ɗume jomi ma e majjum? Aan kaa,
jokkam tan.
23 Ndelle haala ka sankitii hakkunde goonɗinɓe
Iisaa ina mbi'a taalibaajo oon maayataa. Am-
maa Iisaa wi'aay o maayataa, ko o wi'i dey: «Si
miɗo muuyani mo nguurndam faa nde ngar-
toymi, ɗume jomi ma e majjum?»
24 Oon woni taalibaajo ceediiɗo kulle ɗeen de
winndi ɗe. Eɗen anndi du seedaaku makko oon
wo goonga.

Timmoode dewtere nde

25 Iisaa waɗi kulle goɗɗe keewɗe katin. Si
ɗe mbinndiranooma gootel gootel, miɗo miiloo
dewte ɗeen keyidataano ley adunaaru ndu.

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɗo Amaana Keso

Fulfulde Burkina New Testament

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɗo Amaana Keso

This translation, published by SIM International, was published in 2012.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante) , BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2